

Vlaams
Parlement

vergadering **C303**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 4 juli 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over kinderarbeid in Europa – 2117 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke economische maatregelen tegen de Verenigde Staten na hun uitstap uit het klimaatakkoord van Parijs – 2428 (2016-2017)	8
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de brexitonderhandelingen – 2514 (2016-2017)	12
VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de erbarmelijke arbeidsomstandigheden bij de bouw van de WK-stadions in Rusland – 2426 (2016-2017)	16
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een nieuwe uitvalsbasis voor het Europees Geneesmiddelen Agentschap – 2645 (2016-2017)	20
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over adviesverlening door het agentschap Onroerend Erfgoed bij lokale en provinciale planningsprocessen – 2625 (2016-2017)	25
VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het openbaar onderzoek in het kader van de inventaris bouwkundig erfgoed – 2636 (2016-2017)	29
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed – 2646 (2016-2017)	32
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een brochure van de federale overheidsdienst (FOD) Economie gericht aan toeristische bedrijven – 2482 (2016-2017)	36
VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het verzet van Toerisme Vlaanderen tegen Waalse reclame voor Vlaamse steden – 2513 (2016-2017)	38

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het voorstel van de Europese Commissie om de aanwezigheid van acrylamide in voedsel te doen afnemen en de gevolgen hiervan voor de Belgische frietcultuur

– 2553 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Europese wetgeving rond acrylamide in friet

– 2557 (2016-2017)

40

VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de prijsverplichtingen van Booking.com

– 2556 (2016-2017)

49

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over kinderarbeid in Europa – 2117 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): Minister-president, van dit dossier dat op tafel ligt, zou je je kunnen afvragen of dat nu wel tot onze bevoegdheid behoort. Ik heb de vraag al zowel aan u, minister-president, als aan minister Muylers gesteld. Ze heeft al alle hoeken van het Vlaams Parlement gezien. Maar ik kon het niet laten om ze toch te stellen. En ik ben alvast positief gestemd in de zin dat ik erin geloof dat u met ons mee zult denken wat we daar eventueel aan zouden kunnen doen. Ik besef dat dat heel voorwaardelijk is, minister-president.

Collega's, wie aan kinderarbeid denkt, denkt niet meteen aan Europa. Dan denken we aan de mijnen in Afrika of de textiel fabrieken in Azië. Zeker binnen de Europese Unie lijkt kinderarbeid ondenkbaar. De Europese Unie heeft een bijzonder uitgebreide arbeidswetgeving die het nagenoeg onmogelijk zou moeten maken dat dat nog bestaat.

En toch gebeurt het en worden kinderen verplicht aan het werk gezet – en ik heb het niet over vakantiejobs – in Europa en buiten Europa. Wie het geluk – of ongeluk, kwestie van hoe je het bekijkt – had de documentaire Child Labour in Europe van de Frans-Italiaanse journaliste Cécile Allegra te kunnen bekijken, weet waar ik het over heb. Collega's, ik wist niet wat mij overkwam toen ik toevallig eens thuis was en een tv voor mij had. We zagen Giovanni, een Italiaans jongetje van 13 jaar dat acht uur per dag als kelner moet werken omdat zijn vader werkloos was. Of Guiltena uit Bulgarije, die tien uur per dag op het veld moest werken. Ook zij was 13 jaar. We zagen ook Michael, een jongen van 15 jaar, die drie nachten per week in het zwart werkt als melkboer, om zo zijn gezin te helpen. Hij woont in Groot-Brittannië. Misschien is dat binnenkort, na de brexit, niet meer ons probleem. *(Gelach)*

Alle gekheid op een stokje. Ik weet dat dit emotionele en persoonlijke verhalen zijn, maar dat is effectief wat we zien.

Kinderarbeid in Europa, het bestaat. En uiteraard zijn er amper cijfers. Zo lijkt het alsof er in het verlichte Europa geen onderzoek naar gebeurt of dat we er geen onderzoek naar durven doen. Eén studie maakt gewag van 7,5 miljoen werkende kinderen binnen de Europese Unie. In Georgië werkt volgens de Verenigde Naties 29 procent van de kinderen tussen 7 en 14 jaar. In Albanië is dat 19 procent. En volgens een studie uit 2013 zou zelfs in Italië – wel degelijk een EU-land – 5,2 procent van alle kinderen onder de 16 moeten werken.

Sinds de economische crisis van 2008 zouden nog veel meer kinderen van school gehaald zijn om te gaan werken en zo hun gezin te helpen. Dat was ook te zien in dat filmpje.

De mensenrechtencommissaris bij de Raad van Europa, Nils Muižnieks – die we trouwens hebben ontmoet toen we daar waren, voorzitter – legt een directe link tussen de strenge besparingen die de Europese Unie haar lidstaten oplegde en de stijging van de kinderarbeid.

Ook de omstandigheden waarin veel kinderen moeten werken, laten veel te wensen over. Het gaat over gevaarlijke jobs in de landbouw, de bouw of fabrieken, waar te jonge kinderen met te gevaarlijk materiaal moeten omgaan. Dit is onder meer het

geval in Bulgarije, Roemenië en Oekraïne. Nog in Bulgarije werken kinderen tot 10 uur per dag op de tabaksvelden. En zo zijn er nog voorbeelden van kinderen die van school worden gehaald om te worden tewerkgesteld.

In de documentaire Child Labour in Europe erkent Muižnieks dat de Europese Commissie nog niet vaak lidstaten voor het Europees gerechtshof heeft gedaagd wegens mensenrechtenschendingen. Hij laakt dat de meeste lidstaten wel op de hoogte zijn van de problematiek, maar dat weinigen bereid zijn stappen te ondernemen.

Educatie moet altijd voorgaan op arbeid. Maatschappijen die kinderen naar school laten gaan in plaats van ze op hun 11 jaar in de fabriek te steken, halen daar op lange termijn een pak meer voordeel uit. Maar nog belangrijker is uiteraard het welzijn van het kind zelf. Dat help je niet vooruit door hen tien uur per dag in de tabaksvelden te laten werken.

Minister-president, bent u op de hoogte van het bestaan van kinderarbeid in Europa?

Kan Vlaanderen initiatief nemen – ik wik en weeg mijn woorden, minister-president –, kunt u het initiatief nemen om deze problematiek op Europees niveau aan te kaarten?

Ten slotte – en ik hoop echt dat u hierop bevestigend kunt antwoorden – kunt u uitsluiten dat dit soort uitbuiting in Vlaanderen plaatsvindt?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Turan, u laat zelf uitschijnen dat de link met onze bevoegdheden minstens vatbaar is voor discussie. Het is natuurlijk zo dat kinderarbeid verboden is. Kinderarbeid is verboden in onze nationale wetgeving. Het is verboden binnen de Europese Unie. Op federaal vlak is bij ons het ministerie van Werk bevoegd. Op Europees vlak is het ook de federale minister, in dit geval minister Peeters, die daar zetelt. U weet dat Vlaanderen niet in die Europese Raad zetelt. Ik kan dat punt daar dus niet op de agenda brengen. Het is aan de Europese Raad om dat te monitoren en te controleren. Het is in eerste instantie aan de nationale staten om een handhavingsbeleid te voeren op Europees vlak. Controle van de raad kan uiteraard gebeuren door de Europese parlementsleden. Als het buiten de Europese Unie is – want u verwijst naar Georgië en Albanië – is dat een rol voor de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), waarvan u weet dat wij die ondersteunen – ook structureel – en waarvan wij vragen dat zij de keten en de menswaardige arbeidsomstandigheden zeer, zeer sterk zou bewaken. Dat is een belangrijk onderdeel van ons internationaal beleid en uiteraard ook van internationale handel.

Wat de Vlaamse situatie betreft, heb ik contact opgenomen met de coördinator kinderrechten bij het departement Cultuur, Jeugd en Media. Die coördinator heeft ons verzekerd dat er geen registratie is van kinderarbeid in Vlaanderen, noch bij het Vlaamse Kinderrechtencommissariaat zelf, noch bij UNICEF België. Maar als u daarover meer of diepere informatie wilt, zou ik u willen vragen contact op te nemen met de bevoegde minister. Ik denk dat er geen kinderarbeid is. Maar het lijkt mij gevaarlijk om dat in absolute termen uit te sluiten. Er is geen geregistreerde kinderarbeid. U weet dat er onlangs een incident is geweest, waarbij staatssecretaris De Backer is opgetreden tegen zijn eigen sociale inspectie. Er zijn inderdaad nogal wat kinderen van zelfstandigen en landbouwers die meewerken op het veld of in de winkel of handelszaak. Los van de omstandigheden van die controle – want er was daar blijkbaar wel wat meer aan de hand dan alleen maar de discussie over kinderarbeid of niet – vond ik wel dat de staatssecretaris daar ten gronde een gezonde mening heeft geventileerd. Maar blijkbaar was er ook sprake van het verhinderen van sociale controle en dergelijke.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Minister-president, ik dank u. Ik moet u in alle eerlijkheid bekennen dat ik mij zelf ook afvroeg of dit nu wel tot de Vlaamse bevoegdheid behoort en wij daar iets mee kunnen doen. Maar als ik zie hoeveel rek wij vandaag op alle dossiers in Vlaanderen hebben... Waar een wil is, is een weg.

U verwijst naar federaal minister Peeters. U zegt dat hij in die raad zetelt. Maar ik neem aan dat u in het kader van het samenwerkingsfederalisme, in het kader van standpuntbepalingen en het vanuit Vlaanderen op de Europese agenda zetten van dossiers, daar ook een inbreng in hebt.

Dat was eigenlijk mijn vraag: dat u daaraan extra aandacht zou spenderen, ook al is dat vandaag niet meteen een Vlaamse bevoegdheid of Vlaamse miserie die we moeten oplossen. Ik ben ook zeer tevreden met uw antwoord, dat er ten minste geen geregistreerd is. U hebt verwezen naar UNICEF België en ook naar het Kinderrechtencommissariaat. Bij het opstellen van mijn vraag om uitleg en het overtuigen van de voorzitter om die vraag op de agenda te zetten, heb ik gezegd dat wij handelsakkoorden sluiten, dat wij instaan voor de mensenrechten. Het verwijt dat ik hier vaak geef, dat wij veel lippendienst verschaffen aan mensenrechten, maar dat we daar ook effectief iets mee moeten doen, was voor mij de aanleiding. Wij zijn ook op internationaal bezoek geweest. We hebben in Genève de International Labour Organization (IAO) bezocht en in New York UNICEF. Dat zijn allemaal trouwe partners van ons, waar wij – terecht – financiële middelen in steken. Wij zijn trouwe partners. Het zijn partners die dergelijke onderzoeken en initiatieven ook op Europees niveau kunnen doorvoeren.

Minister-president, u kunt de vraag richten. Ik denk dat u enkele tools hebt. Ik zou u willen vragen om de komende periode minstens volgende drie zaken mee op te volgen. Ten eerste wil ik u vragen om het aan de IAO te melden, waarvan we vaste partner zijn. Ten tweede wil ik u vragen ook naar UNICEF een brief te sturen, waarin u verwijst naar die cijfers en vraagt of we daarrond als Europa geen verantwoordelijkheid kunnen nemen.

En, last but not least, zou ik u echt willen vragen om dit probleem aan te kaarten bij uw collega op het federale niveau en om hem te vragen of wij daarin als Vlaanderen, als België een trekkende rol zouden kunnen spelen.

Maar ik ben wel tevreden van de antwoorden die we van het Kinderrechtencommissariaat en UNICEF krijgen, los van dat recente incident van kinderen die meehelpten in hun gezin. Dat mag en dat kan, we moeten ook niet overdrijven in bepaalde regels.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister-president, kinderarbeid komt helaas nog voor en niet alleen in ontwikkelingslanden. Er zijn landen, voornamelijk in Azië en Afrika, maar ook in Europa, waar kinderrechten geregeld geschonden worden en kinderen hun recht op onderwijs ontnomen wordt.

De Internationale Arbeidsorganisatie berekende dat een wereld zonder kinderarbeid zo'n 20 procent groei zou opleveren. De financiële gevolgen van een geschoolde bevolking wegen zwaarder door dan de onderwijskosten en de gemiste inkomsten uit arbeid.

Het is inderdaad ontzettend moeilijk om kinderarbeid te bestrijden. Het aan het werk zetten van kinderen gebeurt namelijk veelal illegaal. Maar toch moeten we een krachtig signaal blijven uitsturen. Het is positief dat er in de mensenrechtannota wordt gepleit voor het opzetten van een periodieke evaluatie in

verband met respect voor de rechtsstaat en de fundamentele rechten en kinderrechten binnen de Europese Unie. De samenwerking die we hebben met de IAO is belangrijk voor Vlaanderen, aangezien de organisatie actief is op het vlak van de Vlaamse bevoegdheden met betrekking tot werkgelegenheid.

De IAO is daarenboven een belangrijk normerende organisatie. De Vlaamse Regering moet regelmatig rapporteren over de uitvoering van IAO-verdragen in Vlaanderen. Waardig werk, sociale rechtvaardigheid en betere jobs staan bovendien steeds hoger op de internationale agenda. Ontwikkelingsdoelstelling 8 van de 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling is hiervan een voorbeeld, waarbij het uitroeien van kinderarbeid een prioriteit is.

Sinds de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de IAO werd hernieuwd in 2016, ligt de inhoudelijke focus prioritair op het promoten van waardig werk bij vrouwen en jongeren, met specifieke aandacht voor sociale dialoog.

Minister-president, u haalde reeds aan dat de Vlaamse Regering de IAO structureel ondersteunt en samen met de IAO de problematiek nog sterker op de kaart wil plaatsen.

Ik heb nog één vraag voor u. Hoe verloopt de samenwerking tussen Vlaanderen en de IAO? Hoe verloopt die op het vlak van het uitroeien van de kinderarbeid?

Rik Daems (Open Vld): Ik dank u voor de vraag. Het is wel zo dat er geen directe bevoegdheden zijn op het Vlaamse niveau, maar de betogen van de twee collega's geven aan dat er indirect wel degelijk een aantal elementen kunnen worden aangereikt. Ik voeg er nog één aan toe: de Raad van Europa, waar een aantal van onze collega's aanwezig zijn. Ik nodig eenieder die in dezen interesse heeft uit om desgevallend aan een van de collega's die in de Raad van Europa zetelen een aantal elementen aan te reiken en desgevallend daar een aantal handelingen te stellen.

Er bestaan daarover reeds rapporten en resoluties. U, u beiden, of wie geïnteresseerd is, kan mij gerust een mailtje sturen, dan kan ik dat naar jullie reflecteren en kunnen wij aan een van de Vlaamse parlementsleden, die dan weliswaar via de Senaat voor Europa zijn, vragen om een initiatief te nemen. Op die manier leveren we als regionaal verkozenen toch ook een bijdrage op het internationale niveau.

Dat wilde ik even kwijt als bijkomend element.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, ik ben bereid tot alle mogelijke initiatieven. Maar ik zou toch willen vragen, mevrouw Turan, dat u mij eerst de studie bezorgt waarnaar u verwijst. Ik heb die niet en er staat ook geen referentie in uw vraag. Ik kan die bezorgen aan minister Peeters en op de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) vragen om dit punt in de varia te agenderen.

U vraagt dat men dat opneemt op Europees niveau. Op het vlak van de Raad van Europa is het inderdaad aan de parlementsleden om daarin initiatief te nemen. U weet dat we een heel goede samenwerking hebben met de IAO. Ik heb contacten met Ryder, u hebt contacten met Ryder in Davos. Ik heb de man al een paar keer ontmoet. We hebben briefwisseling over de ketenbewaking. Ik kan er nog eens op aandringen om hierop toe te zien, maar we hebben daar een samenwerking voor. Het is dus niet zo dat we van nul moeten vertrekken. We hebben elk jaar een belangrijke bijdrage die precies daaraan wordt besteed. De IAO, Ryder, is zeer goed op de hoogte van onze prioriteiten, de ketenbewaking, het tegengaan van kinderarbeid, maatschappelijk verantwoord ondernemen enzovoort.

Als ik de studie heb, zal ik die – voor zover nodig, want misschien hebben ze die ook wel – onder de aandacht brengen. Ik zal via DGE vragen om daar op Europees niveau werk van te maken en ook in onze verdere contacten met IAO daar de klemtoon op te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Voorzitter, ik ben zeer tevreden met de aanvullingen die er zijn gekomen van de twee collega's. Ik ben ook zeer tevreden met de laatste toevoeging die u hebt gedaan, minister-president. Ik ben u daar zeer dankbaar voor. Ik zal proberen die studie terug te vinden. Dat er geen recente studies zijn, weten we, want het wordt niet gemeten. Dat blijkt ook uit dat filmpje dat ik toevallig heb gezien. Maar het neemt niet weg dat wij als trekkers een aantal dingen op de agenda kunnen plaatsen. Voorzitter, ik zal u vragen om dat in de Raad van Europa te doen. Ik zal ook nagaan of parlementsleden van onze partij dat mee kunnen trekken, al dan niet vanuit dit huis.

Minister-president, ik dank u om dit minstens op de DGE te brengen. Meer kunnen we op dit ogenblik niet verwachten. De IAO en UNICEF zijn onze vaste partners. Als we dat daar blijven herhalen, denk ik dat wij onze ogen niet zomaar hebben dichtgedaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke economische maatregelen tegen de Verenigde Staten na hun uitstap uit het klimaatakkoord van Parijs – 2428 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik kom even terug op een dossier van enige weken geleden, dat toch wel de gemoederen heeft beroerd.

Zoals u en uiteraard iedereen weet, heeft de Amerikaanse president Trump op 1 juni bekendgemaakt dat zijn land, de Verenigde Staten, zich in de toekomst zal terugtrekken uit het klimaatakkoord van Parijs.

Zoals we overal in de media hebben kunnen lezen, waren de reacties in hoofdzaak negatief en was er vooral teleurstelling. In een eerste reactie zei u zelf dat de uitstap een slechte zaak was voor het klimaat en drukte u de hoop uit dat de Amerikaanse samenleving en industrie wel degelijk zelf inspanningen zouden leveren, iets wat heel wat Amerikaanse topbedrijven en -industriëlen al aangaven te zullen doen.

U hebt niet alleen gereageerd. Ook uw collega, federaal minister van Buitenlandse Zaken Reynders, had het over klimaatdumping, en de federale eerste minister Michel zag in de uitstap uit het klimaatakkoord een brutale daad van de Amerikaanse president. De federale eerste minister stelde dat van oneerlijke concurrentie met Europese en Belgische bedrijven geen sprake kan zijn: "Dit betekent dat als bedrijven in de VS een voordeel hebben, we onze economie in Europa moeten beschermen en verdedigen, zonder naïviteit."

Vanuit verschillende hoeken werd opgeroepen om economische maatregelen te nemen tegen Amerikaanse bedrijven. Op die manier zouden Europese bedrijven

worden beschermd tegen mogelijke concurrentiële nadelen als gevolg van de terugtrekking door de VS. Zo werd er onder meer gedacht aan een CO₂-taks of andere vormen van importheffingen, jammer genoeg een bijna volledige terugkeer naar het isolationisme en protectionisme.

Ook de federale eerste minister Michel overwoog maatregelen. Maar over wat die kunnen zijn, houdt hij nog een slag om de arm en was hij toch iets minder duidelijk. Hij zei: "Ik ben voor vrijhandel en dat betekent dat we samen met onze partners moeten kijken welke instrumenten we in handen hebben. Het is te vroeg om daar een antwoord op te geven, omdat ik pleit voor een Europees antwoord. Maar importheffingen is zeker een punt op de orde van de dag van de discussies tussen de Europese landen." Hij pleit dus niet echt voor importheffingen, maar hij meent dat dit toch wel het voorwerp van discussie mag zijn.

Uzelf noemde in een eerste reactie dergelijke economische maatregelen tegen Amerikaanse bedrijven "absoluut niet verstandig". Ik volg u daarin. U hebt terecht gewaarschuwd voor een escalerende handelsoorlog met de Verenigde Staten van Amerika: "Als we uit woede overgaan tot straffen, tot sancties, dan schieten we waarschijnlijk wel in onze eigen voet. Als meest open economie van Europa is dit voor Vlaanderen erg nefast."

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Minister-president, kunt u wat toelichting geven bij uw eerste reactie op de aankondiging van de Amerikaanse president om zich uit het klimaatakkoord van Parijs terug te trekken?

Hoe staat u tegenover mogelijke sancties tegen de Verenigde Staten, ideeën die zijn geopperd, onder meer door heel wat ngo's, maar waarvan de federale eerste minister meende dat dit voorwerp van discussie zou kunnen zijn? Graag kreeg ik uw standpunt op deze twee concrete vragen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, mijnheer Vanlouwe, zoals ik al heb gezegd, is de terugtrekking van de Verenigde Staten uit het akkoord van Parijs een slechte zaak, om een aantal redenen. Ten eerste is het de tweede meest vervuilende economie ter wereld die zich terugtrekt. Ten tweede denk ik dat het niet goed is voor het Amerikaans imago als sterkhouders inzake multilaterale akkoorden, afspraken. Ten derde zet het opnieuw de trans-Atlantische Amerikaans-Europese as onder druk.

Anderzijds heb ik gezegd dat we nu ook niet meteen moeten panikereren over de gevolgen daarvan, aangezien de bevoegdheid de facto bij de staten zit, bijvoorbeeld Californië en de steden. Heel veel Amerikaanse bedrijven, met inbegrip van de automobielsector, maar ook technologie-reuzen en dergelijke, hebben gezegd dat ze onverkort doorgaan met investeren en produceren, in de geest van Parijs. Verder zal het ook niet zo zijn dat de steenkoolindustrie hierdoor plotseling een heropleving zal kennen. De inzet op groene energie, op alternatieve energie is massaal gebeurd. De oude steenkoolindustrie zou daardoor niet automatisch meteen een revival krijgen.

Naast die praktische relativeringen van de impact op het terrein in de Verenigde Staten, moeten we ook nog kijken wat de gevolgen zijn voor het akkoord. Het is vooralsnog niet duidelijk of en in welke mate de VS nog zal bijdragen aan het Green Climate Fund. De bijdrage is nu 3 miljard euro, waarvan al 1 miljard euro is betaald onder het presidentschap van Barack Obama. Er zou dus nog 2 miljard euro moeten worden betaald. Maar daarover is er nog totale onduidelijkheid.

Verder zou de Amerikaanse terugtrekking pas over drie of vier jaar een feit zijn, wat de gevolgen daarvan natuurlijk ook verschuift naar een latere datum.

Wat zijn de mogelijke economische sancties? Ik ga er niet mee akkoord om meteen economische tegenmaatregelen te nemen of aan te kondigen. Ten eerste worden bijkomende taksen altijd betaald door degene die het product koopt, in dit geval de Europese consument die daarvan het slachtoffer, de dupe zal zijn. Ten tweede riskeer je in een open handelsconflict terecht te komen. Eenzijdige maatregelen, btw, invoerheffing enzovoort leiden vaak tot tegenmaatregelen. Handelsconflicten zijn niet goed. Als je dit eenzijdig doet, kan dit eindigen met een geschillenprocedure bij de WTO. Dat zijn allemaal zaken waarover je twee keer goed moet nadenken vooraleer je eraan begint. Het is veel beter om eerst nog te proberen op diplomatieke wijze tot een oplossing te komen.

Ik heb het dan nog niet over de praktische bezwaren. Welke producten ga je viseren, treffen? Van welke producten ga je kunnen aantonen dat ze geproduceerd zijn met fossiele brandstoffen? Het is allemaal niet zo eenvoudig of gemakkelijk om dat te doen.

– Rik Daems treedt als voorzitter op.

Collega's, wel is duidelijk – en de Europese Unie heeft dat heel duidelijk laten weten – dat, wat ons betreft, het akkoord van Parijs niet heronderhandelbaar is. Integendeel, het is nu tijd om het te implementeren, om het om te zetten in actie.

Wat kan de Europese Unie dan wél doen? Het moment is gekomen om te proberen tot een nieuw akkoord te komen met de VS. U weet dat er in Amerika openingen – Ross heeft die opening gemaakt – zijn om toch te komen tot een handelsakkoord, nadat TTIP een onzeker lot beschoren was, onder de vorige administratie. Er is nu een opening gemaakt van Amerikaanse zijde. Maar er is eveneens een opening gemaakt van Europese zijde, met Angela Merkel die ervoor heeft gepleit om de onderhandelingen van TTIP nieuw leven in te blazen. Ik denk dat het nu het moment is om te komen tot een herstart van de onderhandelingen en dat we daarbij de klemtoon leggen op vrije en faire akkoorden. Dat is ook de klemtoon die president Trump legt: free and fair trade.

Ik denk dat we misschien beter niet meer spreken over het TTIP maar bijvoorbeeld over een Transatlantic Free and Fair Partnership Agreement. De klemtoon zou daarbij liggen op de zaken die ertoe doen; we zouden niet alleen de handelsbetrekkingen zoveel mogelijk stimuleren, maar ook faire handelsclausules opnemen. Dat zou een beter antwoord zijn dan mee te doen met degenen die pleiten voor een soort handelsconflict, protectionisme, handelsoorlog, weet ik veel. Dat escaleert alleen maar, dat geeft alleen maar nadelige gevolgen. Ik heb dat al beklemtoond.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, het klopt dat we niet paniekerig mogen reageren op iedere tweet of iedere beslissing die wordt genomen. We moeten het hoofd koel houden. We moeten zien dat we op een goede manier afspraken kunnen blijven maken met de Verenigde Staten. U hebt er terecht op gewezen dat het klimaatbeleid in hoofdzaak bij de staten afzonderlijk ligt en niet bij de VS. We zullen uiteraard verschillen zien tussen bijvoorbeeld Californië en andere staten.

U hebt terecht aangehaald dat de effecten van die beslissing vermoedelijk pas over drie tot vier jaar te zien zullen zijn. Dat wil niet zeggen dat we niet moeten anticiperen. We moeten vertrouwen hebben in die Amerikaanse bedrijven en ondernemers, in de mensen die durven investeren en nu al signalen geven dat ze effectief bereid zijn om inspanningen te doen om het klimaatakkoord van Parijs na te leven.

Met betrekking tot de sancties is het volgens mij ook een goede zaak om te voorkomen dat we terecht zouden komen in een handelsoorlog met de Verenigde Staten omdat wij vanuit Europa sancties zouden opleggen. Zoiets wordt onvermijdelijk gevolgd door andere sancties, denk maar aan de effecten van de sancties tegen Rusland, onder meer voor onze economie. Uiteraard heeft Rusland gereageerd en zitten wij heel concreet met problemen inzake de peren en appels die destijds werden uitgevoerd naar Rusland; die zijn nu het voorwerp van ernstige sancties, ze kunnen niet meer worden uitgevoerd naar Rusland. We zijn op zoek moeten gaan naar andere afzetmarkten en gelukkig hebben we die gevonden. Ik mag er niet aan denken dat we in een gelijkaardig conflict met de Verenigde Staten zouden belanden.

Het is een terechte opmerking dat dit misschien gekoppeld moet worden aan de heropstart van onderhandelingen tussen de Verenigde Staten en de EU, niet met betrekking tot het klimaatakkoord van Parijs, daar zijn afspraken over gemaakt. Er is een partner, een heel belangrijke partner, die zich terugtrekt. Maar het biedt wel de kans – crisissen zijn uitdagingen – om ondertussen afspraken te maken met betrekking tot vrijhandel.

In het CETA-akkoord staan allerlei bijzonder interessante onderdelen en alinea's: een luik over eerlijke concurrentie, een catch 22-bepaling en een hele handelsstrategie die werd afgesproken. Het is nu misschien een crisis, door de terugtrekking van de VS uit dat akkoord, goed wetende dat er heel wat bedrijven en staten waarschijnlijk toch inspanningen zullen doen om de CO-uitstoot te verminderen. Maar dit biedt misschien de kans om met de VS opnieuw onderhandelingen te starten met betrekking tot een vrijhandelsakkoord. Het lijkt me dat de administratie ondertussen ook inziet dat ze niet alleen afzonderlijk met Europese lidstaten kan handelen. De Duitse bondskanselier heeft dat heel duidelijk gemaakt aan de Amerikaanse president.

Als Europa moeten we een duidelijk standpunt innemen en misschien inderdaad de Verenigde Staten uitnodigen om een goed vrijhandelsverdrag te onderhandelen. U hebt een goede suggestie gedaan. De naam TTIP is bezoedeld, volkomen onterecht volgens mij, maar we kunnen onderhandelingen starten om te komen tot een Transatlantic Free and Fair Trade Agreement. We kunnen de voordelen zowel voor Europa, en heel specifiek voor Vlaanderen met onze open economie, als voor de Verenigde Staten benadrukken. We kunnen dan ook opnieuw tot een goede relatie met de VS komen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik wil even reageren op de heer Vanlouwe, want ik vind dit een rare redenering. Het zou kunnen dat ik de context niet goed heb begrepen, want ik heb de minister-president niet gehoord.

U zegt dat de VS uit het Akkoord van Parijs stapt, en dit zou het goede moment zijn om TTIP of een akkoord met een andere naam, terug te onderhandelen. Ik zie de relatie niet tussen die twee. Tenzij u zou willen zeggen, en in dat geval zou ik u zelfs willen steunen, dat u ervoor wilt zorgen dat in het – nieuw benoemde – vrijhandelsakkoord tussen Amerika en Europa de milieustandaarden naar omhoog gaan. Ik kan u steunen als u wilt onderhandelen over de markttoegang langs beide kanten tot zeer hoge milieustandaarden; zodat de uitstap uit het klimaat-akkoord wordt gecompenseerd op het gebied van milieu. Anders zie ik niet zo goed in waarom het ene het andere zou aanvuren.

Minister-president Geert Bourgeois: Dat is natuurlijk heel de redenering. Maar natuurlijk, als u er niet bent, kan ik het niet helpen. U komt hier als een hond in een kegelspel. *(Opmerkingen van Wouter Vanbesien)*

U stelt een vraag. Ik heb geargumenteed waarom het nu het moment is om te komen tot overeenkomsten rond duurzaamheid. Het is een opportuniteit om nu een steviger duurzaamheid, een eerlijke concurrentie en een stevig hoofdstuk rond level playing field op te nemen in een handelsakkoord. We kunnen nu een akkoord sluiten dat verder gaat dan puur het tariefmatige.

We willen een verdrag sluiten in de lijn van CETA, waar zaken die voor ons belangrijk zijn, mee zijn opgenomen. Het zou goed zijn als de EU er bij de administratie-Trump zou kunnen op aandringen om het Environmental Goods Agreement te sluiten. Nu zijn er invoerheffingen op groene producten van achttien deelnemende WTO-partnerlanden. Als die zouden kunnen worden afgeschaft, zou dat een belangrijke stap vooruit zijn. Het is beter om in gesprek te gaan, diplomatieke gesprekken te blijven aanhouden, eerder dan te gaan kamperen en te kijken welke sancties we kunnen uitvaardigen, die dan toch op een sisser uitlopen, want dat komt dan voor de WTO-geschillenbeslechting en daarmee win je niets.

Bovendien, ik heb het al gezegd, ik denk dat de gevolgen van die eenzijdige opzegging door president Trump niet direct voelbaar zullen zijn, omdat er een alliantie ontstaan is van steden en niet-onbelangrijke staten. Wat belangrijker is, is de ontmanteling van het Clean Power Plan van voormalig president Obama door president Trump. Als dat doorgaat, zal dat veel meer effecten hebben op de uitstoot binnen de Amerikaanse samenleving op korte termijn, dan de eventuele gevolgen van de opzegging van het klimaatakkoord van Parijs.

Karl Vanlouwe (N-VA): Mijnheer Vanbesien, u was inderdaad iets te laat.

Ik heb ook de link gemaakt, minister-president: een crisis is een uitdaging. U hebt erop gewezen dat er mogelijkheden zijn om eerlijke concurrentie in een vrijhandelsverdrag op te nemen. In het CETA-verdrag bestaat de relatie tussen handel en milieu, de ILO-normen (International Labour Organization) en het antidumpinginstrumentarium. Uiteraard willen wij in Europa niet dat onze milieunormen genivelleerd worden, maar dat ze behouden worden.

Ook het hoofdstuk Duurzame Ontwikkeling in het CETA is een opportuniteit om dit ter sprake te brengen. Ik herhaal: we zitten in een moeilijk moment, in een crisis, en we moeten daarvan gebruikmaken om bepaalde hoofdstukken en punten weer op tafel te leggen. We mogen vooral niet in een handelsconflict belanden. Daar is niemand bij gebaat, niemand in Europa, niemand in de Verenigde Staten. Laat ons die kans met beide handen grijpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de brexitonderhandelingen – 2514 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, minister-president, ik verwijs voor deze vraag naar een debat dat we een kleine twee weken geleden in de plenaire vergadering hebben gevoerd. De verkiezingen in het Verenigd Koninkrijk zijn niet zonder gevolgen voor de brexitonderhandelingen die van start zijn gegaan. We hebben de beelden gezien van EU-onderhandelaar Barnier, voormalig Frans minister van Buitenlandse Zaken, en Brits brexitminister Davis.

U wees er twee weken geleden nog eens op dat Vlaanderen jaarlijks voor meer dan 27 miljard euro uitvoert naar Groot-Brittannië en onderstreepte het belang van een goed handelsverdrag – we komen er telkens weer op terug -- een verdrag zoals het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA), hopelijk krijgen we ook een 'fair trade agreement' met de Verenigde Staten. U wees op het belang van een open economie, gericht op export die ons kleine Vlaanderen heeft. We moeten er inderdaad voor zorgen dat we met een van onze dichtste burens, het Verenigd Koninkrijk, een zo goed mogelijk handelsverdrag kunnen sluiten, aan goede voorwaarden, met zo weinig mogelijk handelsbelemmeringen, zo weinig mogelijk en het liefst geen douanetarieven. We moeten denken aan onze producten, onze diepvriesproducten, onze farmaceutische producten en materialen. Er zijn heel wat producten die vanuit Vlaanderen via de haven van Antwerpen en nog meer de haven van Zeebrugge, 45 procent van de overslag van Zeebrugge, naar het Verenigd Koninkrijk gaan.

U verklaarde te zullen blijven ijveren voor een zo goed mogelijk handelsverdrag dat 'zo dicht mogelijk aansluit bij een lidmaatschap'. Voor de Britten is 'a brexit a brexit'. Ze stappen op, ze gaan daar niet op terugkomen, al zijn er af en toe liefdesverklaringen aan het Verenigd Koninkrijk. We kunnen ons afvragen of dat wel goed is, dan wel dat we ons focussen op nieuwe goede afspraken vanuit de EU, in het belang van onze economie in Vlaanderen.

U zou een ontmoeting gepland hebben met voorzitter van de Europese Commissie Juncker om de kwestie te bespreken. Ik meen elders nog gelezen te hebben dat u inderdaad hierover hebt gesproken. Kunt u toelichting geven bij het gesprek dat u hebt gehad met voorzitter Juncker?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vanlouwe, het was een diepgaand en open gesprek. Ik heb vier thema's aangekaart. Ik heb onze visie op de EU, de brexit, de vrijhandelsakkoorden en het belang van publieke investeringen en de Europese boekhoudregels aangekaart.

Voorzitter Juncker had reeds kennis genomen van de Vlaamse visie op de toekomst van de EU. Hij zei al lachend dat alleen nog het logo van de Europese Commissie mankeerde, en de nota zou zijn goedkeuring wegdragen. Dat betekent toch wel een en ander.

De brexit kwam aan bod. Uiteraard heb ik het belang beklemtoond van de tweede fase en de Vlaamse belangen daarbij: onze export en het behoud van onze welvaart.

Ik heb ook een plus-verdrag bepleit. Ook daar had voorzitter Juncker oren naar. Ik heb hem gezegd dat het een taak is van de EU om de belangen van zijn inwoners te verdedigen. Een exit-verdrag is één zaak, maar wij willen daarna nog goede handelsbetrekkingen kunnen hebben. We willen de belangen van onze exporterende bedrijven en het grote aantal jobs dat daarmee samenhangt, beschermen en behouden. U weet dat ik dat de hele tijd aanbreng.

Ik ben erin geslaagd om ook de brexithoofdonderhandelaar Barnier naar Zeebrugge te halen. Donderdag gaan we naar Zeebrugge, samen met federaal minister van Financiën Van Overtvelt, om hem in contact te brengen met de haven en de exporterende bedrijven en dergelijke. Ik vind dat we op Europees niveau continu en heel sterk moeten beklemtonen welk wezenlijk belang de post-brexitsituatie voor ons is.

Ik heb aan voorzitter Juncker de Vlaamse visie op de handelsverdragen na het EU-Singapore-advies gegeven. U weet dat het Juncker zelf was die voor CETA

een van de belangrijke initiatiefnemers was om te zeggen: het is een gemengd verdrag. Ook tot mijn verrassing had hij wel oor naar – ik druk me in diplomatieke termen uit – wat ik daaromtrent verdedigd en bepleit heb.

Ik heb ook de problemen van dumping aangebracht. Bij ArcelorMittal Gent staan heel veel jobs op het spel. Ik heb beklemtoond dat wij verwachten dat de EU op dat vlak beschermende maatregelen neemt. Als Chinees staal gedumpt wordt aan prijzen waar wij onmogelijk mee kunnen concurreren met staal dat geproduceerd wordt in hoogovens die x keer meer vervuilend zijn dan state of the art ArcelorMittal, dan moet Europa ervoor zorgen dat onze producenten en de duizenden werknemers in de sector beschermd worden.

Tot slot kwam de investeringsproblematiek ter sprake. U weet dat we met de afschrijvingsregels niet ver geraken omdat daar zwaar verzet tegen blijft bestaan bij heel belangrijke lidstaten. De flexibiliteitsclausule, naar mijn aanvoelen – en dat is ook gebleken in het gesprek met Europees commissaris van Financiën Moscovici dat ik had samen met minister Tommelein – maakt meer en meer opgeld. Op het ogenblik moet er een 'output gap' zijn van meer dan 1,5 procent. Ik vind dat die weg moet, zodat we investeringen kunnen doen die een tijdelijke afwijking van uw pad in het groene stabiliteitspact inhouden.

Commissaris Moscovici en voorzitter Juncker hebben daar oren naar. Men kaatst een beetje de bal terug, men vraagt een definitie. Ik vind dat men daar geen gedetailleerde definitie van kan geven. Ik pleit er al maanden en misschien nog langer voor om dat toe te passen voor eenmalige, strategische, grote, duurzame, groeibevorderende investeringen die uitzonderlijk zijn, uiteraard niet voor investeringen die we bij manier van spreken dagelijks doen, die we elk jaar doen, dat kun je niet maken. Daar zul je ook nooit groen licht voor krijgen van de EU.

Ik vind dat als de EU tot een definitie komt, het dan aan de EU is om te oordelen welke investeringen daaraan beantwoorden en welke een fiat krijgen. Op het ogenblik profiteert alleen Italië van die flexibiliteitsclausule. Ook daarover was het een vruchtbaar gesprek met voorzitter Juncker. Hij heeft gezegd dat hij een bezoek zal brengen aan Vlaanderen, en hij staat open voor een bezoek aan dit parlement.

Er is dus een hele wissel binnen de Europese Commissie. De Eurocommissarissen beseffen dat subsidiariteit heel belangrijk is. Ik laat uiteraard nooit achterwege om te beklemtonen dat wij de volle bevoegdheid hebben in tal van aangelegenheden die ook Europese bevoegdheden zijn. Daar is een kentering merkbaar, en dat is belangrijk. Hij heeft bevestigd dat hij graag op bezoek wil komen, al moet hij zich daar niet zo ver voor verplaatsen. Ik denk dat dit als slot van het gesprek een goed resultaat is.

De voorzitter: Ik neem nota van de suggestie. We zullen het kabinet-Juncker contacteren, dan kan hij eens naar een serieus parlement komen, aangezien hij het Europees Parlement belachelijk vindt. We zullen zorgen dat we met meer dan dertig zijn, meld hem dat maar, commissiesecretaris. Dan zal hij zeker komen.

Bedankt, minister-president, we gaan dat niet laten liggen. We gaan die man, als het enigszins lukt, tot hier brengen.

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel, minister-president, voor uw zeer goede uiteenzetting. Het is inderdaad van belang dat u die moeilijke thema's behandeld hebt. Het belangt ons allemaal aan, het belangt Vlaanderen aan. Het gaat over werkgelegenheid en economische groei. Het belangt de toekomst aan, het belangt ons land binnen de Europese Unie aan.

U bent de moeilijkere punten niet uit de weg gegaan, waaronder het Oosterweel-dossier. U hebt inderdaad de suggestie gedaan om te kiezen voor een andere optie, namelijk een soort afwijking, een flexibeler situatie, als het gaat om eenmalige, grote, groeibevorderende infrastructuurprojecten. Ik ga verder niet veel uitspraken doen over het Oosterweeldossier, het is niet iets dat ik van nabij opvolg, maar het feit dat we het al dan niet moeten opnemen in onze boekhouding heeft wel een enorm grote impact op de mogelijkheden voor Vlaanderen daarbuiten.

Ik vind het alvast een goede zaak dat u thema's zoals de brexit en de visie op de toekomst van de EU hebt besproken. Dat is ook een belangrijk thema. Voorzitter Juncker heeft een witboek geschreven over de toekomst van Europa. Hij laat de opties open: een status-quo of een 'less is more'? Moeten we juist minder doen? Moet er een Europa komen met twee snelheden? Het is goed dat u daarover gesproken hebt. Ik hoop dat we hier in het Vlaams Parlement dat debat ook nog eens kunnen voeren.

Het is ook een goede zaak dat voorzitter Juncker op bezoek komt in navolging van enkele Eurocommissarissen die we hier gezien hebben. Eurocommissaris Wallström kwam hier spreken over CETA en TTIP en deed dat ook in andere deelstaatparlementen. We hebben mevrouw Thyssen op bezoek gehad. Nog vroeger kwam Europees president Van Rompuy spreken. Vorige week zagen we commissaris Moscovici die toelichting kwam geven. Ik heb de indruk dat we hem nog eens duidelijk moeten maken dat we met betrekking tot de begroting toch ook ons Vlaams hervormingsprogramma hebben en dat we niet allemaal onder die Belgische begrotingsparaplu schuilen, want dat er hier en daar wel wat verschillen zijn in de begrotingsaanpak.

Het feit dat Commissievoorzitter Juncker bereid is om naar onze commissie te komen of naar de plenaire vergadering, is een positieve zaak. We kunnen alvast uitvoering geven aan verklaring 51 bij het Verdrag van Lissabon waaruit klaar en duidelijk een standpunt van het federale land naar voren komt, maar tegelijkertijd van de deelstaten: de deelstaatparlementen staan voor hun bevoegdheden op hetzelfde niveau, en ik denk dat het geformuleerd staat dat de parlementen van de deelstaten een component zijn van de twee kamers op het federale niveau. Dan is het eigenlijk een evidentie dat hij ook naar het Vlaams Parlement komt.

Maar ik kan alleen maar vaststellen, minister-president, dat het subsidiariteitsprincipe inderdaad meer gerespecteerd wordt. Vanuit Brussel daalt men soms af vanuit zijn ivoren toren en doet men inspanningen om naar de deelstaatparlementen te gaan om toelichting te geven met betrekking tot het beleid, niet enkel via het Europees Parlement maar ook rechtstreeks in contact met de volksvertegenwoordigers van de lidstaten. Ik denk dat we de Europese leiders en commissarissen daar inderdaad stelselmatig op moeten wijzen. Het zou bijna een evidentie moeten zijn dat al die Eurocommissarissen toch minstens eenmaal in de verschillende parlementen van de lidstaten zouden langsgaan om hun beleid toe te lichten.

In ieder geval, dank ik u voor de correcte en goede opvolging van deze verschillende problemen, en meer bepaald van de visie op de toekomst van Europa en de effecten van de brexit op onze economie in Vlaanderen.

Rik Daems (Open Vld): Ik heb twee opmerkingen die ik graag wil meegeven. Toen we Eurocommissaris Moscovici hier ontvangen hebben, heeft hij wel degelijk aangegeven dat hij een opening wou maken om het Oosterweeldossier, of andere grote disproportionele investeringen op een andere manier budgetmatig of comptabiliteitsmatig te behandelen. Dat was trouwens vrij grappig, want nog nooit had iemand hem het probleem kunnen uitleggen, en toen in drie seconden had hij het toch verstaan. Hij was daar misschien wat van geschrokken. Ik denk dat er wel een opening is.

In die context hebben we een commissie Alternatieve Financiering. Het is de bedoeling om rechtstreeks met de Europese autoriteiten contact te leggen. Wie weet dat we daar een piste uitvinden, ik ga niet vooruitlopen op de feiten, maar ik heb toch het gevoel dat daar beweging is. Er is toch een probleem van proportionaliteit als je dat vergelijkt binnen het orkest van Europese investeringen, los van het feit dat als je Vlaanderen als aparte entiteit zou bekijken dat absoluut geen probleem zou zijn. Dat is de realiteit. Het is omdat je autoriteit 1 en 2 samenvoegt, dat die problematiek er is.

Ik heb begrepen dat u donderdag met minister Barnier samenkomt. Ik kijk uit naar de resultaten van dat gesprek. Het zal onder meer gaan over de douane-unie. U kent mijn mening daarover. We moeten dit diplomatiek juist aanpakken. De huidige meerderheid in Groot-Brittannië is labiel. De Ierse conservatieven met hun tien zetels moeten die meerderheid ondersteunen, dat is wat er gebeurt. Een van de essentiële voorwaarden van de Noord-Ierse conservatieven is een 'open boarder' met Ierland. Dat kan natuurlijk alleen maar als Groot-Brittannië binnen de douane-unie blijft.

Dat is een element dat ik gewoon meegeef, maar dat wist u waarschijnlijk al, om eventueel met minister Barnier te bespreken. Als men dat politiek-diplomatiek goed aanpakt, kan dat er wel toe leiden dat Groot-Brittannië in de douane-unie blijft.

Het is de douane-unie die – als zij eruit gaan – 80 of meer procent van de problematiek te nadele van de Belgische of Vlaamse exporteurs veroorzaakt. Ziedaar wat ik wilde meegeven in de context van uw bezoek, en uiteraard houdt dat rechtstreeks verband met de brexit.

Wij kijken zeker uit naar het resultaat. Normaal gezien stoppen onze commissie-activiteiten na vandaag, we gaan in reces. Na het reces zouden we het op prijs stellen dat we via het secretariaat desgevallend informatie daarover kunnen delen met de commissieleden en desgevallend met de leden van de commissie Economie die daar ook mee bezig zijn. Dat zijn enkele opmerkingen die geen antwoord behoeven.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dit is een opvolggesprek, ik heb minister Barnier bij mij op het Martelarenplein uitgenodigd, uit dat gesprek is voortgevloeid dat we samen een bezoek zullen brengen aan Zeebrugge. Uiteraard gaat het over de douaneproblematiek. Ik heb de goede hoop dat er minstens een douane-unie uit zal komen, zeker gelet op de situatie tussen Noord-Ierland en de republiek. Aan de andere kant is het natuurlijk ook zo dat ik blijf kloppen op de nagel van de enorme economische en exportbelangen. Elke gelegenheid grijpen we daarvoor te baat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Poschet aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de erbarmelijke arbeidsomstandigheden bij de bouw van de WK-stadions in Rusland – 2426 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister-president, net als in Qatar worden er volgens mensenrechtenorganisatie Amnesty International ook buitenlandse werkkrachten

ingezet bij de bouw van de WK-stadions in Rusland. Dit is uiteraard een zorgwekkende trend.

Die mensen, meestal Noord-Koreaanse arbeiders, werken vaak in mensonwaardige omstandigheden. Volgens een getuige in een Noorse krant zijn er alleen al op de bouwterrein in Sint-Petersburg sinds augustus vorig jaar vier mensen omgekomen. Vaak zijn ze het slachtoffer van de gebrekkige veiligheidsvoorschriften en van het feit dat zij zeer lange werkdagen, soms zelfs tot 20 uur, hebben. Deze arbeiders kennen geen enkele bescherming en worden uitgebuit door de aannemersbedrijven die te allen prijze een deadline moeten halen.

Voor het stadion in Sint-Petersburg kent een strakke deadline, aangezien dit stadion tegen de zomer van 2017 – nu dus – klaar moet zijn voor de zogenaamde Confederations Cup, die trouwens dit weekend gespeeld is. Ze zijn daarin geslaagd, er was misschien ook geen buurtweg aanwezig.

Amnesty International is vooral bezorgd om het feit dat er geen lessen uit de gebeurtenissen in Qatar zijn getrokken. Bovendien waren er ook al negatieve geluiden over de arbeidsomstandigheden te horen in de aanloop naar de Zomerspelen van Peking en de Winterspelen in Sotsji. Volgens Amnesty heeft dit vooral te maken met steeds hogere vereisten die de Fédération Internationale de Football Association (FIFA) en het Internationaal Olympisch Comité (IOC) opleggen. Dit heeft tot gevolg dat men het niet zo nauw meer neemt met de arbeidsomstandigheden en tegelijkertijd de kosten wil drukken. Alle schuld bij de organiserende landen leggen, is niet geheel terecht. Ook de FIFA en het IOC gaan niet vrijuit. De organiserende landen moeten aan een hele reeks vereisten voldoen die tot in de puntjes zijn uitgewerkt, maar inzake mensenrechten is er nagenoeg niets geregeld volgens Amnesty.

Intussen heeft ook reeds de internationale bond van bouwarbeiders, de Building and Wood Workers' International (BWI), die namens de FIFA belast is met de inspectie, gereageerd. Naar aanleiding van deze inspecties is de BWI tot conclusie gekomen dat er sprake is van 'moderne slavernij'.

Minister-president, bent u op de hoogte van de erbarmelijke arbeidsomstandigheden waarin vooral de Noord-Koreaanse arbeiders bij de bouw van de Russische WK-stadions moeten werken? Zo ja, hebt u dit probleem reeds bij de Russische autoriteiten aangekaart en hoe?

In hoeverre is deze situatie in Rusland vergelijkbaar met de situatie bij de voorbereidingen van het WK voetbal in Qatar?

Welke mogelijkheden zijn er volgens u om hiertegen internationaal op te treden vanuit Vlaanderen en zo betere arbeidsomstandigheden af te dwingen?

Op welke wijze kan de FIFA, en dus ook het IOC, ertoe worden aangezet om zo spoedig mogelijk het respect voor en de naleving van de mensenrechten en de arbeidsrechten bij de bouw van de infrastructuur als vereiste op te leggen? Zal uw regering de bevoegde minister van Sport opdragen om met het nationale IOC en de Voetbalbond in overleg te gaan om de FIFA en het IOC aan te sporen tot actie?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Poschet, de inzet van Noord-Koreaanse arbeiders in het buitenland werd eerder al bekendgemaakt door de voormalige speciale VN-rapporteur voor Noord-Korea, Marzuki Darusman. Volgens dat rapport gaat het naar schatting om 50.000 arbeiders, die actief zijn in een paar tientallen landen, waaronder China en inderdaad ook Rusland. De

inspectie bij de Zenit Arena in Sint-Petersburg door de internationale bond van bouwarbeiders namens de FIFA heeft wanpraktijken aan het licht gebracht. Die wanpraktijken zijn door die inspectie bezorgd aan de FIFA. Ik geef u straks mee wat de FIFA volgens mijn informatie daaromtrent ondernomen heeft. In dat rapport wordt melding gemaakt van moderne slavernij.

De internationale sancties tegen Noord-Korea zijn in november 2016 uitgebreid met een resolutie van de VN-Veiligheidsraad. In die resolutie is er helaas geen effectief verbod ingesteld op de tewerkstelling van Noord-Koreaanse arbeiders in andere landen.

De actie daaromtrent op internationaal vlak – en dat sluit een beetje aan bij het antwoord op de vraag dat ik daarnet heb gegeven – ligt uiteraard bij de Europese Unie en vooral bij de IAO, waaraan wij steun geven om de slagkracht daarvan te verhogen.

In antwoord op een van de vorige vragen heb ik gezegd dat wij in dialoog zijn met de IAO en dat we vragen dat de IAO toekijkt op en optreedt tegen dat soort wanpraktijken.

Het is in de eerste plaats zo dat de organiserende instellingen zoals de FIFA en het IOC de verantwoordelijkheid hebben om ervoor te zorgen dat bij de bouw of alle andere aspecten die daarbij betrokken zijn, de sportinfrastructuur, maar ook de bestaffing, de uitbating enzovoort, de nodige afspraken worden gemaakt en de nodige controles worden uitgevoerd.

Ik vind het eigenlijk een beetje onwezenlijk dat daarop moet worden gewezen ten aanzien van internationale sportorganisaties, die in de eerste plaats uitdrager moeten zijn van ethiek, van ethische principes en die, terecht, grote campagnes voeren binnen Europa en elders tegen racisme en discriminatie. Wel, ik vind het heel normaal dat zij ook het voortouw nemen als het gaat over het bannen van kinderarbeid, van uitbuiting van mensen bij internationale sportorganisaties.

Maar ik laat u weten dat het IOC onlangs bevestigde dat respect voor mensenrechten en een verbod op discriminatie expliciet worden vastgelegd in de contracten met de gaststeden van de Olympische Spelen vanaf 2024. De FIFA heeft zijn mensenrechtenbeleid grondig laten doorlichten door John Ruggie, de auteur van de 'UN guiding principles on business and human rights'. In reactie op zijn bevindingen kondigde de FIFA onlangs de oprichting aan van een mensenrechtenadviesraad, waarin experts van de VN, maatschappelijke organisaties, vakbonden en het bedrijfsleven zitting hebben.

De FIFA heeft eerder laten weten elke schending van mensenrechten te veroordelen en die, als ze worden geconstateerd, niet te zullen tolereren op bouwplaatsen van de WK-stadions. De FIFA laat als onderdeel van een 'waardig werk'-monitoringsysteem op kwartaalbasis op alle 2018 FIFA World Cup-constructiesites tweedaagse inspecties uitvoeren door het onafhankelijke Klinsky Instituut voor Arbeidsbescherming en Werkomstandigheden. De FIFA stelt dat er aan de hand daarvan duidelijk bewijs geleverd wordt dat haar monitoring resultaat oplevert.

Collega's, voor zover dat nog nodig is, zal ik een brief sturen naar de Koninklijke Belgische Voetbalbond, om te wijzen op de zorgen die hier leven, op onze zorgen die we – dat hoop ik toch – allemaal delen. Ik neem akte van de maatregelen die de FIFA genomen heeft. Maar ik vind dat dit ingebakken moet zitten in die organisaties. Nogmaals, het zou niet kunnen dat sport en ethiek, bescherming van mensenrechten, uitbannen van slavernij en kinderarbeid, niet zouden samengaan. Integendeel, het zet aan tot reactie.

Is dat vergelijkbaar met de situatie van de vorderingen van het WK voetbal in Qatar? Het is niet gemakkelijk om die vergelijking te maken. In Qatar mogen de bouwvakkers hun loon houden, maar die Noord-Koreaanse arbeiders worden door de staat uitgestuurd en moeten hun loon afgeven. In Qatar en een aantal andere Arabische landen gaat het om het zogenoemde kafala-systeem, waarbij buitenlandse werkkrachten, bijvoorbeeld uit Nepal of Pakistan, onder meer in de bouw tewerkgesteld worden. Die mensen hebben geen enkele vrijheid. Volgens de IAO-topman Luc Cortebeek is dit gedwongen arbeid.

Nog volgens Luc Cortebeek komt in Qatar 85 procent van de werknemers of 1,5 miljoen mensen uit het buitenland, vaak uit Aziatische en Afrikaanse landen. Die mensen worden 'ingekocht', in barakken gehuisvest en heel vaak wordt blijkbaar hun paspoort afgenomen. Luc Cortebeek noemt dit een moderne vorm van slavernij.

De Internationale Arbeidsorganisatie voert nu al sinds 2014 de druk op ten aanzien van Qatar. De implementatie van nieuwe wetgeving van december vorig jaar zou er de bewegingsvrijheid van arbeidsmigranten moeten vergroten, ook om het land te verlaten. Maar dat er daar nog heel wat werk voor de boeg is, zeker als het gaat over Noord-Koreaanse arbeiders, mag duidelijk zijn.

Ik vind dat die internationale sportorganisaties, ik herhaal het, bij het uitschrijven van de calls van de wedstrijden, de oproep tot kandidaatstelling, duidelijk, van meet af aan, allerlei normen moeten vooropstellen waaraan die kandidaten moeten beantwoorden en dat er daarop ook een controlesysteem moet zijn. Desnoods moet men optreden. Het kan gewoon niet dat er daaraan wordt meegewerkt.

De voorzitter: Minister-president, ik heb een randopmerking in dezen.

Mijnheer Poschet, ik dank u voor de vraag. Luc Cortebeek is onlangs verkozen tot voorzitter van de IAO. We zouden hem desgevallend kunnen uitnodigen in de commissie, al dan niet met een andere commissie, om een gedachtewisseling te hebben over arbeidsomstandigheden. Dan kunnen we kinderarbeid daaraan toevoegen.

Dat laat dan meteen toe dat we de vragen van de heer Poschet en de vragen van mevrouw Turan kunnen behandelen binnen een internationaal perspectief en met een organisatie waarmee we een band hebben.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u onze verontwaardiging deelt, over de bestaande wantoestanden enerzijds en over de noodzaak om hierop te wijzen bij grote organisaties als de FIFA en het IOC anderzijds, organisaties die mijns inziens absoluut niet krap bij kas zitten en niet moeten schrapen om rond te komen.

Het is goed dat de FIFA nu een mensenrechtenadviesraad heeft opgestart. We zullen opvolgen of die ook effectief werkt en wat de impact daarvan is.

Ik ben natuurlijk niet naïef, ik denk niet dat Vlaanderen zelf de koers van de geschiedenis in dezen kan wijzigen. Maar het kan wel samen met andere overheden een signaal geven. Vele signalen maken toch dat er iets in beweging kan komen en leiden tot resultaten.

Minister-president, kunt u nog eens kort zeggen wat de Vlaamse Regering rond dit thema precies heeft gedaan in haar internationale contacten?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb al vaak de werking van onze samenwerking met het IAO toegelicht. Persoonlijk heb ik al een aantal keren Guy Ryder ontmoet. Ik ben blij dat u voorstelt om Luc Cortebeek hieromtrent eens uit te nodigen. Wij werken op het vlak van mensenrechten altijd via de Europese Unie en via de IAO. Dat lijkt mij de beste weg. Hier hebben we natuurlijk een interne hefboom.

Nogmaals, ik heb nu bevestiging van de FIFA dat men dat ernstig neemt. In april 2016 heeft de FIFA een monitoringsysteem opgezet voor waardig werk, met de standaarden van Human Rights Watch, waarbij ze overgaan tot monitoring. Zelf zeggen ze dat er het laatste jaar significante vooruitgang is geboekt en dat er continu inspanningen worden geleverd. Maar ik vind het geen kwaad kunnen. En daarom zeg ik u dat ik ook nog ons intern binnenlands aanspreekpunt, de Voetbalbond, daaromtrent zal aanschrijven, met de bezorgdheden die leven. Ik vind dat zij dit ook op die FIFA-tafel kunnen leggen, moeten leggen, ervan uitgaande dat onze samenlevingen dat soort discriminaties, uitbuiting of, nog erger, moderne slavernij, niet kunnen tolereren.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Minister-president, ik dank u voor de stap die u zult nemen om de Voetbalbond aan te schrijven.

Wat betreft de kern van de zaak, voor de Noord-Koreanen op zijn minst, kunnen we misschien hopen dat hun nieuwe proeven met intercontinentale raketten kunnen leiden tot extra sancties en dat er een verbod komt op de tewerkstelling van Noord-Koreanen in het buitenland. Maar dat zal uiteraard niet in deze commissie worden beslist.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over een nieuwe uitvalsbasis voor het Europees Geneesmiddelen Agentschap – 2645 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, opnieuw een vraag die gerelateerd is aan de brexit. Het toont aan hoe belangrijk een goed akkoord met het Verenigd Koninkrijk is vanuit Europa en op welke manier wij ons vanuit Vlaanderen kunnen en moeten voorbereiden.

Naast de vele onzekerheden die er nog zijn, de eerste en de tweede fase, de exitfase en anderzijds de fase voor een nieuw akkoord, zijn er dus nog opportuniteiten voor Vlaanderen.

Vorige week heeft uw federale collega Johan Van Overtveldt onder meer aangekondigd dat twee belangrijke ondernemingen hebben beslist om hun maatschappelijke zetel vanuit Londen naar ons land te brengen. Een ervan was een Japanse verzekeraar, waarvan de hoofdzetel gevestigd was in de city, in Londen. Uiteindelijk hebben die ondernemingen ingevolge de brexit beslist om naar Brussel, naar ons land, naar Vlaanderen, te komen.

Een andere opportuniteit is de nieuwe uitvalsbasis voor het European Medicines Agency (EMA). In de media en in uw antwoord op een eerdere vraag om uitleg

van mezelf, op 25 april 2017, liet u duidelijk merken dat u heel graag het EMA naar ons land wilde halen voor de regio Brussel en omgeving.

Via de Vlaams-Brusselse nieuwszender BRUZZ vernemen we dat deze thematiek op de agenda stond van het Overlegcomité van vorige week. Volgens de berichtgeving zullen de deelstaten samenwerken met de Federale Regering en werden er reeds drie mogelijke locaties voorgesteld. Er werd hierbij onder meer gedacht aan Diegem, Louvain-la-Neuve en Brussel. Het EMA zou zelf een voorkeur hebben voor de locatie in de Wetstraat.

Minister-president, een paar weken geleden zijn wij op bezoek geweest bij het EMA in Londen, waar heel wat landgenoten, Vlamingen werkzaam zijn. Het is een instelling met een paar honderd werknemers, expats van over de hele wereld. Het zou dan ook bijzonder interessant zijn om dit EMA naar ons te brengen. Bij eerdere vragen hebt u al gewezen op de voordelen die er zijn: de vlotte bereikbaarheid, de nabijheid van de luchthaven, het feit dat wij in Vlaanderen een heel sterke farma-industrie hebben, het feit dat wij de hoofdstad zijn van het federale land, van Europa, van Vlaanderen. Dat zijn allerlei opportuniteiten. Ook onze meertaligheid blijkt een troef te zijn om dit dossier binnen te halen. Ik verwijs hiervoor naar uw antwoord enkele weken geleden.

Minister-president, wat is de stand van zaken in dit dossier?

Hoe verlopen de gesprekken met de andere deelstaten, met Wallonië, met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en met het federale niveau?

Zijn er reeds rechtstreekse contacten geweest tussen Vlaanderen en het EMA? Op welke manier heeft het EMA zijn voorkeur voor Brussel, voor onze regio kenbaar gemaakt?

Blijft de timing aangehouden zoals gepland, waarbij eind juli – dus over drie, vier weken – de kandidaturen, het dossier officieel moet worden ingediend, met twee maanden later, in september, een evaluatie en uiteindelijk in oktober-november de politieke discussie op het niveau van de Europese Raad, tussen de verschillende lidstaten en de uiteindelijke beslissing in november? We moeten kort op de bal spelen om ervoor te zorgen dat we een goed dossier hebben, in de hoop dat we dat effectief kunnen binnenhalen.

Hebt u weet van de mogelijke interesse van andere steden? Zo wordt er onder meer gesuggereerd dat de stad Namen, Namur, interesse heeft om het EMA naar de Waalse hoofdstad te halen. Wat is uw reactie daarop? Is dat ook besproken binnen het Overlegcomité, met minister-president Magnette van de Waalse gewestregering, nu wel min of meer in lopende zaken?

Hebt u behalve Nederland, Denemarken en Catalonië nog weet van andere staten, deelstaten, regio's, steden die meedingen naar de hoofdzetel van het EMA? En hoe schat u in vergelijking met deze concurrenten momenteel onze kansen in?

Graag had ik van u op deze, niet echt detailvragen, maar opvolgingsvragen, een antwoord. Ik dank u alvast.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vanlouwe, u weet dat ik de allereerste ben geweest – het was in Davos, ik zal het niet vergeten – die ervoor gepleit heeft om te proberen het Europees Geneesmiddelen Agentschap naar ons land te halen. Tot dan toe werd bijna uitsluitend gesproken over de European Banking Authority. Ik sta daar volledig achter. Ik hoop dat het lukt. Maar ik denk niet dat we voor de European Banking Authority zoveel troeven hebben als we hebben voor het EMA.

Het is uiteraard zo dat een land, een lidstaat, de kandidaatstelling moet indienen. Vlaanderen kan dat op zich niet. De Europese Raad heeft eind juni de procedure en de criteria voor de toewijzing van het EMA goedgekeurd. Op 28 juni hebben we in het Overlegcomité een akkoord bereikt om formeel onze kandidatuur in te dienen.

Er komt een gemeenschappelijke kandidatuur genaamd Brussels Greater Area, of Brussel en Omgeving, die drie alternatieven bevat. In het kader van de officiële voorstelling van het dossier aan de Europese instanties zal evenwel rekening worden gehouden met de tijdens een plaatsbezoek sterk geuite voorkeur van het technisch team van het EMA voor het alternatief van het Brusselse stadscentrum en van de site The ONE. Daarnaast zijn er twee alternatieven: Diegem en Louvain-la-Neuve. De afspraak is dat de site The ONE in eerste instantie zal worden ontwikkeld, maar dat de twee andere daarbij als volwaardige alternatieven worden aangediend. Omdat we, ten eerste, de keuze moeten binnenhalen om bij ons te komen en, ten tweede, omdat je nooit weet hoe een dubbeltje rollen kan. Het kan geen kwaad dat er drie alternatieven worden voorgesteld.

Er is een goede samenwerking met de andere entiteiten om tegen 31 juli een dossier in te dienen. Er is een EMA taskforce, waarvan Flanders Investment & Trade (FIT) deel uitmaakt. Die komt op wekelijkse basis samen om dat dossier helemaal klaar te hebben.

FIT heeft daarin zeer sterk werk geleverd. U kent onze troeven, ik zal ze hier niet herhalen. Ik denk dat we bij de Europese landen tot de top behoren als het erop aankomt om troeven te hebben voor de huisvesting van een Europees Geneesmiddelen Agentschap.

We werken trouwens al samen sinds eind maart. We zijn al tot een promotionele brochure gekomen. In dezelfde geest van die promotionele brochure wordt nu een technisch dossier uitgewerkt.

Alle contacten met het EMA gebeuren gezamenlijk, het federale niveau en de deelstaten. Dat is de afspraak. Op 31 mei 2017 – ik verwees er al naar – bezocht het technisch team van het EMA dat de verhuis moet voorbereiden de drie locaties. Mijn kabinet en FIT waren daarbij aanwezig. Het EMA heeft natuurlijk nog geen expliciete voorkeur bekendgemaakt, maar liet informeel wel verstaan dat de locatie in de Wetstraat wat hen betreft het best beantwoordt aan de criteria en de timing die de Europese Raad vooropstelt. Het zit natuurlijk vlakbij het Europese centrum daar, dat kun je moeilijk ontkennen.

Maar wij behouden onze alternatieve locatie. Dat is zo overeengekomen op het overlegcentrum: de drie locaties worden ingediend, met in eerste instantie de site The ONE.

Uit ervaring weten we dat het goed is dat je bij kandidaat-investeerders – en we behandelen dit als een kandidaat-investeerder – verschillende potentiële sites openhoudt. We zullen de vooropgestelde timing kunnen aanhouden.

Ik heb geen weet van een mogelijke interesse van Namen. Die is bij mijn weten alleszins op geen enkel moment vooropgesteld. Die optie is nooit ter sprake gekomen.

Het is wel zo dat we op dit ogenblik weet hebben, formeel of informeel, van negentien kandidaatstellingen van lidstaten. Bij mijn weten zijn er nog meer, maar tot nu toe hebben we kennis van negentien. De competitie zal dus serieus zijn.

Ik denk dat het de moeite is dat we hier tot het uiterste gaan, omdat we beschikken over heel veel troeven. De farmaceutische industrie, die een van de

sterke spelers in Vlaanderen is, kijkt er enorm naar uit en is ook dankbaar voor de inspanningen die we doen. We hebben uiteraard nog geen resultaat, maar ik ben er toch een beetje trots op dat ik die idee heb gelanceerd, zodat we er nu ook volop voor kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u. Het kan inderdaad niet worden ontkend dat de Vlaamse Regering, en zeker ook in overleg met de Federale Regering en andere deelstaatregeringen, effectief inspanningen heeft gedaan om een goed gedragen dossier voor te bereiden. Ondertussen wordt er inderdaad gewerkt met alternatieven, waardoor Europa of de verschillende leden van de Europese Raad op een goede en gedegen manier een keuze kunnen maken.

Als ik het goed begrijp, zijn er nu nog maar 19 kandidaat-staten of -lidstaten. Ik dacht dat u een paar weken geleden sprak over 26, dat er van de resterende 27 lidstaten toen 1 zijn kandidatuur niet had gesteld, een van de Baltische staten. Ik stel vast dat er iets minder kandidaten zijn dan in het verleden, waardoor die concurrentie natuurlijk iets minder groot wordt.

Maar ik blijf erbij: we moeten vooral opletten. In de eerste plaats moeten we ervoor zorgen dat we het dossier binnenhalen en dat er dan een keuze worden gemaakt tussen de verschillende alternatieven die er bestaan tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

Maar we mogen ook niet uit het oog verliezen dat ook die andere lidstaten van de Europese Unie enorme inspanningen doen. Ik zeg dat gewoon om erop te wijzen dat we inderdaad een stevig dossier moeten hebben. Vorige keer heb ik u reeds gewezen op het dossier van Catalonië, Barcelona, dat zich ook kandidaat had gesteld. Er waren drie steden in Spanje die zich kandidaat hadden gesteld: Malaga, Alicante en Barcelona. Uiteindelijk heeft de Catalaanse regering, in overleg met de andere deelstaten en de centrale Spaanse regering, beslist dat men voluit zou gaan voor Barcelona. Men heeft daar ook een bepaalde farma-industrie die volgens mij niet opweegt tegen ónze sterke farma-industrie. Alle multinationals hebben hier in Europa een zetel. Wij hebben natuurlijk ook Janssen Pharmaceutica als een sterke poot binnen een multinational zoals Johnson & Johnson. We hebben ook veel kleinere farmabedrijven. Er wordt vanuit ons land ook veel uitgevoerd.

Maar ondertussen was het mij opgevallen dat bijvoorbeeld ook Amsterdam een bepaald dossier had ingediend. Ik zie dat zij daarin bepaalde troeven proberen uit te spelen. Ik zie gewoon wat ik op de website van Amsterdam heb gevonden. De Nederlandse overheid, spreekt, samen met Amsterdam, over 'continuity, connectivity, community, commitment'. Ze schrijven ook: '90 procent of the people speak English'. Ik zou nog wel eens willen zien of dat ook zo is. Maar men probeert natuurlijk allemaal argumenten aan te halen.

Ik wilde er gewoon op wijzen dat ook andere lidstaten dossiers inbrengen. Ik hoop dat wij er effectief in zullen slagen om het EMA hier in Vlaanderen, in Brussel, te brengen. Ik denk dat wij inderdaad de nodige troeven hebben en dat wij die moeten uitspelen. Het EMA, het Europees Geneesmiddelen Agentschap, hoort zeker thuis in Brussel, hoofdstad van Vlaanderen, van het federale niveau en van Europa.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, we hebben het EMA bezocht in Londen. Ik denk dat we daar toen heel interessante relaties hebben opgebouwd.

Ik heb een randbemerking. Mocht het zo zijn dat u denkt dat er daar vanuit de parlementaire hoek op een of andere manier een bijdrage kan worden geleverd, denk ik dat we dat absoluut willen doen.

Ik dank u trouwens dat u de piste hebt geopend. Het zou inderdaad een belangrijke verwezenlijking zijn mocht het EMA naar hier komen.

Ik stel vast – en dat vind ik persoonlijk belangrijk – dat dit een gezamenlijke inspanning is van Vlaanderen met het federale niveau en de andere regio's. Het is een beetje in de context van 'eerst een beer schieten en dan het vel verdelen'. Dat vind ik niet slecht. Mocht het zo kunnen op vele andere vlakken, dan zou ons dat ook nog sieren. Zeker in dezen, het aantrekken van investeringen, is dit de juiste aanpak. Hoe je het ook draait of keert, uiteindelijk is het Vlaanderen dat de beste troeven heeft om dat dan ook te laten landen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): We moeten het dossier nog voorbereiden. We waren inderdaad eerst. Het mag ook worden gezegd dat, als ik me niet vergis – minister-president, misschien kunt u dat bevestigen –, FIT het dossier van het EMA heeft voorbereid voor België.

In de eerste plaats was dat om naar Vlaanderen te trekken. Anderzijds is het wel een organisatie vanuit Vlaanderen die dat heel goed heeft voorbereid, en dat mag ook eens worden gezegd. Dat is ook belangrijk. Het zou echt tof zijn als we het naar hier kunnen halen, maar ook als het naar België komt, zou dat een economische meerwaarde betekenen. Het zou mensen naar hier trekken. Dat is heel positief, niet tof, maar economisch interessant.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik wil nog iets verduidelijken, want blijktbaar is er een misverstand. Het inhoudelijke dossier is klaar. Alle Vlaamse troeven zijn er ook in opgenomen. We hebben dat opgemaakt in FIT. Ik heb die troeven al uitvoerig gebracht. We hebben het hoogste percentage van de hele Europese Unie inzake R&D in farmaceutica. We hebben de snelste omzetting van klinische studies. We hebben de tien grootste farmaceutische bedrijven wereldwijd met een vestiging in Vlaanderen. We hebben het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). We hebben dus tal van troeven uitgespeeld, en ik vergeet er nog een aantal.

Dat dossier is klaar. Wat nu wordt afgewerkt, is het technische dossier waarover we een overeenkomst hebben bereikt op het Overlegcomité. Dat is het technische dossier voor elk van die sites, maar inhoudelijk zijn we volledig klaar en draaien de diplomatie en de mogelijke contacten op volle toeren. Dus bedankt als u zegt dat u een bijdrage kunt leveren. Alle baten zullen helpen.

Mijnheer Vanlouwe, we zijn geen kandidaat tegen niemand. Alle anderen hebben ook troeven en leven in de overtuiging dat ze de beste troeven hebben. Alleen zijn wij daar ook van overtuigd. We zijn kandidaat voor onszelf. Daar hebben we heel veel troeven voor en die gaan we ook uitspelen. Maar laat ons niet naïef zijn. Finaal zullen er heel sterke politieke afwegingen meespelen, zoals dat tot nu toe voor elke andere vestiging van Europese instellingen het geval is geweest. Ik hoop dat er een paar allianties kunnen worden gesmeed. Het allerbeste dossier hebben zal op zich een belangrijke troef zijn, maar zal niet de enige afweging zijn die zal worden gemaakt bij die keuze.

In de mate dat u het EMA hebt bezocht en dat wij die contacten hebben, is dat wel heel belangrijk, want ultiem is de voorkeur van EMA ook een van de factoren. Continuïteit is voor hen belangrijk. Zolang ze in Londen zitten, is een gemakkelijke overstap heen en weer naar de nieuwe vestiging belangrijk, zodat daarin geen breuk ontstaat. Er zullen tal van elementen meespelen. Uiteindelijk zullen er politieke keuzes worden gemaakt.

Denemarken is een sterke kandidaat, Nederland is een sterke kandidaat, Barcelona is een sterke kandidaat enzovoort. Ik sluit absoluut niet uit dat er tegen 31 juli 26 kandidaten zijn. Ik heb nu weet van 20, maar iedereen voelt zich geroepen. Het is ook een bijzonder sterke instelling die heel veel genereert.

De voorzitter: Wij zijn in ieder geval de beste.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over adviesverlening door het agentschap Onroerend Erfgoed bij lokale en provinciale planningsprocessen – 2625 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Het Vlaams Parlement heeft het Europees verdrag voor de bescherming van het archeologisch erfgoed, beter bekend als het verdrag van Valletta, goedgekeurd. Hiermee nam Vlaanderen een belangrijke horde om het verdrag door België te laten ratificeren. Het kwetsbare archeologische erfgoed krijgt dus een goede plaats in het Vlaamse beleid.

De kwetsbaarheid van het archeologisch erfgoed – morgen komen we daar in de plenaire vergadering op terug – schuilt in het feit dat dit erfgoed vaak niet op het maaiveld waarneembaar is, logischerwijze, en bijgevolg bij de burger vaak ongekend is. Onbekend is dan vaak onbemind.

Het is één van de grote uitdagingen om goed zorg te dragen voor een dynamische ruimtelijke ontwikkeling. Het is een intentie van velen dat ruimtelijke ordening zorgt voor het archeologisch erfgoed en dat in zich zou dragen en steeds zou meenemen.

Artikel 5 van het verdrag van Valletta beoogt het geïntegreerd behoud door het streven naar afstemming en overeenstemming tussen archeologie en ruimtelijke ordening, het waarborgen van stelselmatig overleg en de integratie in milieu-effectrapportering. Het verdrag beklemtoont de maatschappelijke waarde van het archeologisch erfgoed. Daar zal ik verder niet op ingaan.

Het verdrag maakt geen onderscheid tussen de besturen of particulieren die plannen initiëren. Ze worden op gelijke voet behandeld. Het kan dus gaan over Europese, nationale, regionale of lokale plannen.

Minister, met betrekking tot de gemeentelijke en provinciale planningsprocessen heb ik enkele vragen. Welke rol spelen de archeologen van het agentschap bij het opstellen van plan- en project-MER's voor provinciale en gemeentelijke initiatieven? Welke rol spelen ze in planningsprocessen van provinciale en gemeentelijke overheden? Hoe worden adviezen geformuleerd met betrekking tot het niet-beschermd en het niet-gekend archeologisch erfgoed? Welke is de courante praktijk? Worden de archeologen van het agentschap regelmatig om advies gevraagd door de lokale of provinciale overheden? Wordt er proactief advies verleend? Zit hierin een evolutie over de voorbije jaren?

Op welke manier verschillen de verstrekte adviezen van het agentschap met betrekking tot niet-beschermd en niet-gekend archeologisch erfgoed bij provinciale en gemeentelijke planningsinitiatieven tussen al dan niet erkende onroerenderfgoedgemeenten of gemeenten met archeologische expertise? Is er met

andere woorden een verschil in adviespraktijk door het agentschap, wanneer de lokale plannen afkomstig zijn van gemeenten zonder archeologische expertise? In welke mate strookt de courante praktijk van adviesverlening bij niet-beschermd en niet-gekend archeologisch erfgoed bij provinciale en gemeentelijke plannings-initiatieven met de geest van het verdrag van Valetta?

Minister-president, het moge duidelijk zijn dat mijn vraag om uitleg is gericht op de samenwerking en de onderlinge interactie tussen het agentschap en de lokale en provinciale besturen inzake archeologie.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter en collega's, de regelgeving inzake milieueffectrapportage en de ruimtelijke ordening bepaalt dat het agentschap Onroerend Erfgoed in een aantal gevallen om advies moet worden gevraagd in de procedures tot opmaak van een milieueffectenrapport en tot vaststelling van een ruimtelijk uitvoeringsplan. De verplichting om het advies van mijn administratie in te winnen is afhankelijk van de aanwezigheid van onroerend erfgoed binnen het plangebied.

In het kader van MER-processen is het advies vereist als er binnen het plan- of studiegebied een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht of een beschermde archeologische site is gelegen of als er een erfgoedlandschap in voorkomt. Dezelfde regels gelden ook voor de RUP-procedure, maar daar komt nog bij dat het agentschap advies moet uitbrengen wanneer het plangebied paalt aan een beschermd monument of een gebied omvat dat is opgenomen in de vastgestelde landschapsatlas. De adviesverplichtingen maken uiteraard geen onderscheid tussen het bestuursniveau waarop de effectbeoordelingsrapporten of uitvoeringsplannen worden opgesteld.

Sinds de inwerkingtreding van het kerntakenplan speelt het agentschap een andere rol in gemeentelijke planprocessen. Er wordt wel nog ingezet op de begeleiding en advisering van lokale processen als er negatieve effecten op beschermd archeologisch erfgoed te verwachten zijn (hetzij als archeologische site, hetzij als monument, cultuurhistorisch landschap of als stads- of dorpsgezicht). Dit gebeurt ook wanneer het gemeentebestuur de intentie heeft om een erfgoedlandschap af te bakenen of als ze de visie van een onroerenderfgoedrichtplan ruimtelijk wil vertalen.

Het agentschap zet nadrukkelijk in op de begeleiding en advisering van bovenlokale milieueffectrapporten, ruimtelijke uitvoeringsplannen of andere ontwikkelings- of inrichtingsprojecten, zoals VIP-trajecten, brownfieldconvenants en complexe projecten. De dienstverlening van het agentschap richt zich dus op de gewestelijke en provinciale planprocessen. Het is een bewuste en een verantwoorde keuze om een brede, inhoudelijke ondersteuning te bieden bij veranderingsprocessen die het lokale niveau overstijgen.

De adviezen gaan uit van een holistische benadering van het erfgoed door duiding van de cultuurhistorische waarden van een plek of de kenmerken en structuren van de historische leefomgeving. Het spreekt voor zich dat ook het niet-beschermd archeologisch erfgoed hier deel van uitmaakt.

De adviesvraag aan het agentschap betreft het onroerend erfgoed in algemene zin en beperkt zich niet tot het aspect archeologie. Bij deze processen denkt het agentschap inderdaad mee proactief na over de toekomst van het erfgoed binnen een breder planmatig en ruimtelijk perspectief. Zoals ik daarnet aangaf, beschouwt het agentschap het participeren aan bovenlokale ontwikkelingen en planvormingsprocessen, waarin het erfgoed een belangrijke rol speelt, als één van zijn kerntaken.

Of er al dan niet een onderscheid is in de adviezen van het agentschap over plannen van gemeenten met of zonder archeologische expertise, is niet specifiek nagegaan. Het is niet eenvoudig te achterhalen hoe en of de 308 gemeenten – straks zijn er wat minder – in Vlaanderen over archeologische expertise beschikken. Van een erkende onroerenderfgoedgemeente of een gemeente die deel uitmaakt van een erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst kan dit worden aangenomen. Daar gaan we van uit.

Het lijkt me logisch dat de lokale besturen die over archeologische expertise beschikken tot een op dit vlak meer gefundeerde plan- en besluitvorming komen. Maar ook hier geldt dat dit tot op heden niet is onderzocht.

Volgens het verdrag van Valletta moeten archeologische erfgoedwaarden van bij de aanvang van plannings- of ontwikkelingstrajecten in rekening worden genomen. Bij de opmaak van een MER wordt het onderzoek meestal beperkt tot een bureau-onderzoek. Daarnaast is het zo dat in de planningsfase van een RUP de effectieve of uiteindelijke impact op het archeologisch erfgoed nog onbekend is. Dit wordt pas concreet bij het voorbereiden van een vergunningsaanvraag voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen of het verkavelen van gronden. Enkel dan kunnen er op maat maatregelen worden getroffen ten aanzien van het archeologisch erfgoed en zal men in sommige gevallen verplicht zijn om een bekrachtigde archeologienota te maken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, ik ga deze vrij technische en complexe informatie nog eens rustig doornemen. De achtergrond van mijn vraag om uitleg is duidelijk beantwoord. Ik merk dat het agentschap binnen zijn kerntaken prioriteit verleent aan het provinciale en het Vlaamse niveau. Ik ben wel ongerust dat voor lokale besturen die niet over expertise beschikken, sommige kansen verloren gaan. Ik zeg niet dat het agentschap elke lokale vraag de facto moet beantwoorden, dat er verplicht advies moet worden gemaakt. U begrijpt wat ik bedoel. Ik ben echt bekommerd om de lokale capaciteits- en expertise-uitbouw, maar tegelijk om het stoppen van de gaten die daar voorkomen bij lokale besturen waar geen expertise is, zeker als het geen erkende onroerenderfgoedgemeente is of geen intergemeentelijke archeologische dienst. Op de kaart van Vlaanderen zijn er nog heel veel witte vlekken. Ik ben erom bekommerd dat we hier voortgang mee maken, dan wel dat het agentschap daar toch wel extra aandacht voor zou hebben.

Ofwel moeten we proberen nog meer erkenningen te hebben en meer intergemeentelijke diensten, ofwel extra aandacht. Dat is de achtergrond van mijn vraag om uitleg, maar ik heb eerst wat meer feitelijke informatie gevraagd omdat ik geen vooronderstelling wilde maken. Nu weet u ook waarom ik dit vraag. Ik wil die bekommernis uiten zonder die als een kritiek te formuleren, maar als een bekommernis voor de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Collega Caron, u verwijst terecht naar artikel 5 van het verdrag van Valletta, waarin de nadruk wordt gelegd op een geïntegreerd beleid ten aanzien van archeologie. Volgens punt i van dat artikel moet er inderdaad voor worden gezorgd dat er een goede afstemming is, dat er overeenstemming is tussen erfgoed, archeologie dus, en ruimtelijke planning. Het regeerakkoord voorziet expliciet in een overstap van sectorale domeinen, zoals ruimtelijke ordening, natuur, milieu, naar een horizontaal omgevingsbeleid. Maar dat moet dan meer zijn dan de loutere samenvoeging van de procedures voor bouw- en milieuanvragen, waarmee trouwens heel wat problemen zijn als ik de collega's van de commissie Leefmilieu mag geloven.

In het Onroerenderfgoeddecreet en in andere Vlaamse decreten staan wel degelijk de nodige aanzetten om dat artikel 5 te implementeren. Gemeenten en provincies en Vlaanderen moeten in het kader van een RUP advies vragen aan het agentschap in bepaalde gevallen, als je landbouwgrond omzet naar woongebied, als het plan aanzienlijke effecten zou kunnen hebben op het landschap, de stoffelijke goederen of het cultureel erfgoed met inbegrip van het archeologisch erfgoed. Dat is vrij vaag geformuleerd, maar het komt wel overeen met wat Valletta beoogt in het nieuwe richtlijnenboek. Voor de opmaak van de milieueffectenrapporten is er ook een specifiek hoofdstuk gewijd aan archeologie.

Het is wel zo dat het luik archeologie in de milieueffectrapportering en dus ook in de ruimtelijke planning vaak stiefmoederlijk wordt behandeld. Daarom ben ik blij met deze vraag om uitleg van collega Caron, want bij de opmaak van het MER en het RUP is er vaak nog weinig zicht op de ingreep in de bodem. Wordt er tien meter in de bodem gegaan, wordt er twee meter in de bodem gegaan? Dat weten we niet. Het is pas in de fase van de concrete bouwaanvragen, in de bouwplannen dat er dan vaak nog een archeologienota moet worden gemaakt. Daarom is het essentieel dat we in het kader van de lopende evaluatie van het archeologiehoofdstuk daar ook aandacht aan besteden.

Minister-president, overweegt u te overleggen met uw collega-minister van Omgeving om ervoor te zorgen dat archeologie in het kader van de milieueffectrapportage correct en evenwaardig met de andere disciplines wordt onderzocht? Op welke manier kunnen we de onroerenderfgoedregelgeving aanpassen om in een nog vroeger stadium, namelijk op het moment van het MER of RUP, na te gaan of er archeologische overblijfselen in de bodem zitten? Met andere woorden, kunnen we niet beter inzetten op de planningsfase, dus als een grond wordt omgezet in woon- of industriegebied, en dan een vrijstelling geven voor archeologisch vooronderzoek bij individuele bouwaanvragen die dan achteraf komen in dat gebied. Hoe kunnen we dat aanpakken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Van Werde, u hebt terecht de aandacht gevestigd op de nieuwe situatie voor de ruimtelijke planprocessen die worden opgestart na 1 mei 2017. Dat had ik niet meegegeven in mijn antwoord.

Het overleg gebeurt op ambtelijk niveau. Binnenkort is er zelfs een structureel overleg om de samenwerking, de advisering met betrekking tot de MER-processen goed te stroomlijnen zodat er geen onduidelijkheden en misverstanden ontstaan.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik sluit me aan bij de laatste vraag van collega Van Werde of een aantal aspecten van het archeologisch vooronderzoek niet in de planningsfase zouden kunnen gebeuren, bijvoorbeeld. Zo zit je later bij verkavelingen of in grotere gebieden die plots worden geconfronteerd met een noodzaak voor een archeologienota, veel verder in de procedure. Als het over grotere gebieden gaat, is dat heel erg moeilijk. Dat besef ik ook wel. Als men een MER opmaakt, hoe diep ga je dan in de grond? Is het niet zinvol om dat vooraf te doen? Ik weet het niet, maar het zou goed zijn om zo vroeg mogelijk in het planningsproces zicht te krijgen op de potentiële bodemschatten die er te vinden zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het openbaar onderzoek in het kader van de inventaris bouwkundig erfgoed – 2636 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Minister-president, een artikel in Het Belang van Limburg meldde op 31 mei 2017 dat het Agentschap Onroerend Erfgoed in de provincie Limburg van start gaat met een openbaar onderzoek voor de inventaris bouwkundig erfgoed. Dit gebeurt naar verluidt omdat er sinds de vaststelling van de lijst van waardevolle gebouwen in 2009 nooit een openbaar onderzoek is geweest en omdat de eigenaars nooit persoonlijk op de hoogte zijn gesteld. Bedoeling zou zijn dat er elk jaar één provincie wordt afgewerkt.

Op een vraag van collega De Gucht in een recente plenaire vergadering wees u op de voordelen van deze lijst, maar ook op een aantal rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn weliswaar niet zo verregaand als bij een beschermd gebouw, maar hebben voor de eigenaars vaak wel een belangrijke impact. Zo moeten de lokale besturen er rekening mee houden in hun vergunningenbeleid. Ik citeer hiermee uit uw antwoord in de plenaire vergadering.

Dit inspireerde me tot enkele vragen en verduidelijkingen over deze demarche. We hebben geen kritiek op die demarche, we betwisten ze niet, begrijp me niet verkeerd. Integendeel zelfs.

Ten eerste zal het, als ik het goed heb begrepen, vijf jaar duren voor de provincies aan de beurt komen. Gezien de rechtsgevolgen voor de gebouwen die nu op de lijst staan, vraag ik me af of er geen risico op ongelijke behandeling of discriminatie van de eigenaars is. Zullen de burgers niet ongelijk worden behandeld in een provincie waar dit nog niet is gebeurd?

Ten tweede is dit een initiatief dat van bovenaf komt. De timing loopt over een periode van vijf jaar. Hebt u zicht op gelijkaardige herzieningsinitiatieven die lopen of op stapel zouden staan bij de lokale besturen of de intergemeentelijke onroenderfgoeddiensten (IOED's)? Volgens mij zijn zij ook bevoegd hiervoor, maar misschien heb ik het verkeerd. Ik weet het niet precies. Wordt dit op de lijst van het agentschap afgestemd indien een lokaal bestuur of een IOED de lijst herzielt?

Ten derde vraag ik me af of ze soms naast elkaar zullen werken. Kunt u het samengaan van die eventuele dubbele bevoegdheid verduidelijken?

Ten vierde wil ik nog een stapje verder zetten. Hoe verloopt de arbitrage indien op basis van het nazicht van de provinciale lijst door het agentschap en van de lokale lijst door het gemeentebestuur of een IOED een andere conclusie wordt getrokken?

Ten vijfde heeft iemand me gevraagd hoe het zit met de kosten die de lokale besturen of de IOED's in dit verband maken. Als het agentschap dit doet, is de vraag wie voor de kosten opdraait. Wordt dit eventueel gecompenseerd?

Dit is echter niet mijn hoofdvraag. Eigenlijk draaien al mijn vragen rond hetzelfde punt. Zijn de gemeentebesturen en de IOED's bevoegd? Hoe zit het met de samenloop indien ze initiatieven nemen voor het vijfjarig plan van het agentschap is afgerond? Hoe verloopt in dat geval de arbitrage? Hoe zit het met de samenloop van de kosten? Hoe moet die samenloop eigenlijk gebeuren?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, de organisatie van een openbaar onderzoek voor de vaststelling van de inventaris is een nieuwe, maar zeer grootschalige procedure. In totaal gaat het om meer dan 70.000 sites, verspreid over de vooralsnog 308 gemeenten in Vlaanderen. Onder meer om de risico's te beperken, hebben we ervoor gekozen die nieuwe procedure stapsgewijs uit te rollen.

De geografische inventarisatie van het bouwkundig erfgoed per gemeente is een verantwoordelijkheid van de lokale besturen. Het agentschap voorziet in begeleiding voor de lokale besturen die dit wensen. De vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed blijft een verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid. De rechtsgevolgen zijn immers ook in de Vlaamse regelgeving opgenomen.

Zowat alle erkende IOED's zetten in op een inventarisatie of herinventarisatie. Momenteel zijn de Antwerpse IOED Noorder- en Voorkempen en de West-Vlaamse IOED Leiedal intensief bezig met het nazicht van de gegevens in de inventaris voor hun gebied. Alle gegevens worden doorgegeven aan het agentschap, dat ze meteen in de databank van de wetenschappelijke inventaris verwerkt. Ook erkende erfgoedgemeenten zetten in op de inventarisatie. Zo heeft het stadsbestuur van Leuven iemand aangeworven om het erfgoed in de stad te herinventariseren.

Het netwerk van de IOED's heeft een eigen interne werkgroep voor inventarisatie opgericht om praktische ervaringen met de aanpak onderling te delen. Door dit netwerk zijn al afspraken gemaakt over de mate waarin de herinventarisatie door de IOED's en de erfgoedgemeenten kan worden opgenomen in de databanken die het agentschap bijhoudt.

De vaststelling van de inventaris blijft een taak van het Agentschap Onroerend Erfgoed. De lijst waarvoor in Limburg een openbaar onderzoek loopt, is eerst door het agentschap gecontroleerd. Die controle heeft betrekking op de feitelijke gegevens van het object, namelijk de intekening op het plan, de benaming van het goed en de erfgoedkenmerken. Ook voor deze controle is de medewerking van de Limburgse gemeenten op vrijwillige basis gevraagd. In november 2016 zijn de 45 gemeentebesturen aangeschreven en daarvan hebben er 30 gereageerd. Ze hebben het agentschap lijsten gestuurd met correcties van de bestaande inventarisgegevens. Die lijsten zijn vaak in samenwerking met de IOED's tot stand gekomen. Het is nog belangrijk mee te delen dat tijdens het openbaar onderzoek geen nieuwe items aan de lijst kunnen worden toegevoegd.

De geografische inventarisatie van het bouwkundig erfgoed is, na de implementatie van het kerntakenplan, aan de lokale besturen overgedragen. De lokale besturen die dit wensen, worden begeleid en ondersteund voor hun inventarisatieprojecten. Die projecten, die steeds vlot verlopen, hebben tot nu toe ongeveer 400 nieuwe relictfiles opgeleverd.

De 32 nieuwe fiches in de herinventarisatie van Genk zijn in de huidige vaststellingsprocedure opgenomen. Een ander voorbeeld is Beernem, een gemeente die in functie van het beheer aan de waardering van de bestaande inventaris wil werken. Het agentschap heeft meegewerkt aan de opmaak van een bestek om deze opdracht te kunnen uitbesteden. Die opdracht wordt momenteel uitgevoerd.

Indien een gemeentebestuur wil dat een onroerend goed in de wetenschappelijke inventaris van het agentschap wordt opgenomen, moet de selectie volgens een welbepaalde methodologie verlopen. Het aangeleverd materiaal moet aan de vooropgestelde standaarden voldoen. Dit is noodzakelijk om de eenvormigheid en de kwaliteit van de Vlaamse inventaris te garanderen. Hoe en waarom een item in een vastgestelde inventaris wordt opgenomen, is bepaalde in de inventarismethodologie,

die in het ministerieel besluit van 17 juli 2015 is uitgeschreven. Ze staat ook uitgeschreven in een online beschikbaar gestelde handleiding.

Erfgoed dat niet voldoet aan de criteria die in de methodologie zijn bepaald, kan niet in de Vlaamse inventaris van het bouwkundig erfgoed worden opgenomen. Uit de recente ervaringen in Antwerpen, Genk en Leuven heeft mijn administratie kunnen afleiden dat het aantal relicten waarover de meningen verschillen uiterst beperkt is. Na overleg met alle betrokken besturen en onderzoekers is steevast een selectie doorgevoerd waar iedereen achter kan staan.

Ik wil er ook nog op wijzen dat gemeenten over eigen instrumenten beschikken om het behoud van het lokaal erfgoed te bevorderen, zoals de verankering van het erfgoed in een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan of het opstellen van een gemeentelijke verordening. De opmaak van een erfgoedinventaris is voor een lokale overheid geen verplichting. Dit gebeurt op vrijwillige basis. We zien dat veel gemeenten hun erfgoed een warm hart toedragen en er zorg voor willen dragen.

Het agentschap blijft inzetten op de inventarisatie van erfgoed, maar dan op een andere manier. In plaats van alles zelf te inventariseren, zet het agentschap in op de begeleiding van lokale besturen en op het delen van kennis en expertise. Ook het onderhoud van de databank en de vaststelling van de inventaris vragen blijvende inspanningen, die ten laste van het agentschap vallen. Er wordt niet voorzien in een financiële compensatie, maar er wordt wel meer ingezet op een nauwe samenwerking met de lokale besturen en op een kwaliteitsvolle begeleiding.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik weet niet of ik het helemaal heb begrepen, maar dat ligt aan mij. Ik ben een beetje in de war met betrekking tot de Vlaamse wetenschappelijke bouwkundige inventaris waarvoor het agentschap de vaststellingen doet en uiteindelijk beslist wat wordt opgenomen. De gemeenten werken hier goed aan mee. Er is een goede wisselwerking. Een gemeentebestuur kan echter een andere inventaris opstellen, die u de geografische of lokale inventaris noemt. Die inventaris kan afwijken van de Vlaamse wetenschappelijke inventaris. Er zijn lokale inventarissen waarin niet alles noodzakelijkerwijze met de inventaris van het agentschap overeenkomt.

Als ik het goed heb begrepen, is enkel het agentschap bevoegd voor het openbaar onderzoek. De gemeenten zijn niet verplicht een openbaar onderzoek te houden. Dat is enkel een goed initiatief van het agentschap. Dat is uw bevoegdheid. Het staat de gemeenten vrij hier al dan niet aan mee te werken.

Ik ben een beetje verward omdat het werk van de gemeenten enkel in de inventaris wordt opgenomen indien ze de fiches gebruiken die het agentschap gebruikt en indien ze aan de criteria voldoen. Eigenlijk komt het daarop neer. Indien ze meer doen of iets anders doen, is dat op eigen conto en heeft dat enkel een lokale waarde.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw de Bethune, dat hebt u zeer goed begrepen. Daar komt het op neer. Indien ze relictfiles maken die aan de methodologie beantwoorden, wordt dat mee opgenomen. Indien er discussie zou zijn, kan hier eventueel een dialoog aan voorafgaan. Voor het overige is het een lokale inventaris die niet door het agentschap wordt vastgesteld.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik wil hier nog even op inpikken. Lopen we dan niet het gevaar dat er veel onduidelijkheid ontstaat als er een lokale inventaris en een Vlaamse inventaris bestaat? Dat heb ik ook gelezen in de evaluatie van het decreet betreffende het onroerend erfgoed. Daar staat in

dat de vaststellingspraktijk en de rechtsgevolgen niet voor alle inventarissen gelijk zijn. Dit draagt niet bij tot een consequent en eenduidig beleid.

Mijn vraag sluit aan bij de vragen van mevrouw de Bethune. Welke beleids-suggesties staan in het rapport om ervoor te zorgen dat er op Vlaams en lokaal bestuursniveau een duidelijk en coherent beleid komt ten aanzien van het bouwkundig, niet-beschermd patrimonium?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, op zich is dit een interessante vraag om uitleg, maar ik wil hier nog twee bijkomende vraagjes aan toevoegen. Mijn vragen zijn veeleer van informatieve aard.

Ik vind het een goede zaak dat de lokale besturen ook zelf initiatieven nemen om een eigen inventaris op te stellen. Ik wil het de lokale besturen niet ontzeggen ten aanzien van hun onroerend erfgoed een eigen beleid te kunnen voeren met gemeentelijke verordeningen of welk instrument ze hiervoor willen inzetten.

Bevatten de lokale inventarissen die gemeenten hebben opgesteld in principe meer of minder relictten dan de Vlaamse inventaris? Ik heb er alle begrip voor indien u die vraag nu niet kunt beantwoorden. Ik stel de vraag omdat gemeentebesturen dit wel of niet doen vanuit een grote belangstelling voor het onroerend erfgoed en de zorg voor dit erfgoed. De verwijzing naar de stad Leuven heeft die gedachte opgeroepen, maar dat is toeval.

Zijn er momenteel veel gemeenten die in het licht van de Vlaamse methodologie zelf onderzoek verrichten, of gaat het slechts om enkele gemeenten?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Van Werde, ik zal eerst uw vraag beantwoorden. Volgens mij bevat de evaluatie een misverstand. Het gaat om het archeologische, bouwkundige en landschapserfgoed. Daar zijn diverse rechtsgevolgen aan verbonden. Het klopt dat die inventarissen andere rechtsgevolgen hebben.

Mijnheer Caron, de lokale inventarissen bevatten meer items. In principe nemen ze onze items op, aangevuld met wat ze lokaal inventariswaardig vinden. Dit gaat niet om veel gemeenten. In Antwerpen zijn het de districten Ekeren, Berendrecht, Zandvliet, Merksem, Deurne en de Tentoonstellingswijk. Verder is er nog Genk en is met betrekking tot Heverlee een samenwerkingsovereenkomst met de stad Leuven afgesloten. Er zijn plannen in Mechelen. Dat zal binnenkort van start gaan. Tot nu toe heeft dit ongeveer 400 nieuwe relictfiles opgeleverd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed – 2646 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): 2018 wordt het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Op de website staat te lezen dat het Agentschap Onroerend Erfgoed, in samenwerking met het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM), in

september 2017 een infosessie zal organiseren over eventuele Europese subsidiekanalen voor projecten die passen in het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed.

Minister, gaat het hier om een specifieke call binnen de bestaande subsidieprogramma's of heeft de Europese Commissie voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed voor een specifieke subsidie gekozen?

Wat is het doel van de infosessie die uw agentschap samen met het departement CJSM organiseert? Wat is het doelpubliek?

Wie kan aan eventuele projecten deelnemen? Moeten die projecten in een internationaal kader passen of is ook een samenwerking tussen verschillende regio's mogelijk?

Ondersteunt de Vlaamse overheid of het agentschap de eventuele deelnemers op financiële of logistieke wijze? Ziet u hierin een rol weggelegd voor Herita of voor het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC)?

Welke klemtonen wilt u leggen in de Vlaamse bijdragen aan het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, de EU keert voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed een budget van 8 miljoen euro uit. Een gedeelte hiervan is bestemd voor de communicatiecampagne en de eigen initiatieven van de EU. Een ander gedeelte van die middelen gaat naar bestaande Europese programma's en budgetlijnen met aandacht voor erfgoed, waaronder Creative Europe, Horizon 2020, het programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (COSME) en Erasmus+. Wat erfgoedgerelateerde projecten betreft, zullen nog oproepen volgen.

Om geïnteresseerden op weg te helpen, organiseren het Agentschap Onroerend Erfgoed en het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid in samenwerking met het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (vleva) op 19 september 2017 een informatiesessie.

Het vleva zorgt voor de screening van de Europese programma's en budgetlijnen. Het zal tevens instaan voor de communicatie over de aanwending van de beschikbare Europese fondsen. Het zal de verschillende oproepen binnen de subsidieprogramma's, zoals Erasmus+, Horizon 2020, COSME en de structuurfondsen op een rij zetten. Daarnaast is er ook tijd voor een korte presentatie over Europese projecten over erfgoed, gevolgd door een interactieve sessie. Het is de bedoeling om in het licht van dit jaar de concrete mogelijkheden binnen de Europese subsidieprogramma's aan te duiden voor internationale erfgoedprojecten.

Voorzitter, het doelpubliek is de erfgoedsector en iedereen die mogelijk een erfgoedgerelateerde activiteit wil opzetten die in het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed past. Ik weet niet of uw commissie daaronder valt, maar op die manier willen we de Vlaamse erfgoedorganisaties attenderen op het bestaan van de oproepen en de mogelijkheden binnen de Europese subsidieprogramma's. We willen vooral signaleren dat er niet enkel aandacht en een bijbehorend budget voor erfgoed is binnen de gebruikelijke financieringskanalen, zoals Creative Europe, maar ook binnen andere, minder voor de hand liggende domeinen. Ik denk dan aan Horizon 2020. In principe leggen we niet meteen de band met erfgoed.

Wie kan deelnemen, zal vooral afhangen van de omschrijving van de kandidaten in de verschillende Europese projectoproepen. Uiteraard zullen zowel internationale samenwerkingen als samenwerkingen tussen verschillende regio's tot de mogelijkheden behoren.

De eventuele deelnemers kunnen steeds bij de Vlaamse of nationale contactpunten terecht. Het agentschap zal zich richten op de bekendmaking van de verschillende calls, de doorverwijzing naar de verschillende contactpunten en, waar nodig, de aanlevering van documenten.

De Europese financiering is steeds een cofinanciering. Een gedeelte wordt door de EU betaald. De overige kosten worden door de verschillende projectpartners samen betaald. Ze kunnen dit doen met eigen middelen, met nationale, regionale of lokale subsidies, met sponsorgelden enzovoorts. Ook Vlaamse subsidies kunnen worden aangewend als bijdrage aan de eigen inbreng van de projectpartners.

Zowel Herita als het CRKC kunnen uiteraard de ervaringen die ze tijdens eerdere internationale projecten hebben opgedaan, aanwenden om andere geïnteresseerden bij te staan.

Met betrekking tot de klemtoon die we willen leggen, deel ik mee dat het doel van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed erin bestaat mensen bewust te maken van de Europese geschiedenis en waarden. Tegelijkertijd vestigt dit jaar de aandacht op de mogelijkheden die ons erfgoed ons biedt en de uitdagingen waarmee ons erfgoed wordt geconfronteerd. Die uitdagingen zijn onder meer de gevolgen van de digitale revolutie, de druk van het milieu en de fysieke druk op erfgoedlocaties en de illegale handel in cultuuroederen. Een belangrijk aspect hiervan is de focus op de relatie tussen erfgoed en gemeenschappen, burgerschap, de overdracht en het delen van waarden en good governance door middel van participatief beheer.

Voor België en voor Vlaanderen zullen participatie en educatie dan ook centraal staan tijdens het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Het agentschap zal de nadruk leggen op erfgoedparticipatie en vorming door middel van onderwijs en het levenslang leren en op een doorvertaling van de kaderconventie van Faro.

Deze thema's zijn complementair, ondersteunen het beoogde langetermijneffect en sluiten aan bij een aantal specifieke doelstellingen van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed en van andere bestaande Europese initiatieven.

Het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed kan worden beschouwd als een sensibiliseringsactie over de maatschappelijke rol van erfgoed. De nadruk wordt gelegd op een geïntegreerde, grensoverschrijdende en mensgerichte aanpak.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, dat was heel wat informatie. Ik heb nog een bijkomende bedenking. We spreken in de Europese context altijd over het cultureel erfgoed. In Vlaanderen hebben we op een bepaald moment de opsplitsing tussen onroerend en roerend erfgoed gemaakt.

Roerend erfgoed is nu ondergebracht in het beleidsdomein Cultuur. Dat leidt volgens mij in bepaalde gevallen tot vreemde situaties. Er is de discussie over cultuuroederen en beschermd monumenten. Bij kerkgebouwen is het ook niet duidelijk of bepaalde kunstwerken wel of niet behoren tot het beschermd onroerend erfgoed, of dat ze alleen beschermd zijn als topstuk.

Hoe zit het met beschermde trams bijvoorbeeld? Ik ben op de site in Schepdaal geweest en daar heb je dus die beschermde trams en de beschermde site en dat is geen geheel.

Zou het niet gemakkelijker zijn om die op te nemen in dat beschermd monument? Varend erfgoed, is dat roerend of onroerend? Ik ben er nog steeds niet uit. Zouden we niet beter roerend erfgoed dat verbonden is aan een gebouw uit het domein Cultuur halen en opnemen in het beleidsdomein Onroerend Erfgoed? Dat

zou een integraal beleid mogelijk maken van alle elementen op een site of gebouw.

Als ik denk aan cultureel erfgoed, dan denk ik ook onmiddellijk aan culturele identiteit van een volk of regio. Heeft Europa eigenlijk wel genoeg aandacht voor de regio's? Voor de geschiedenis van een volk? Dat is toch de kern van een gemeenschappelijk cultureel bewustzijn? Dat zou toch extra aandacht moeten krijgen in dit Jaar van het Cultureel Erfgoed?

Minister-president Geert Bourgeois: Er is ook nog ontroerend erfgoed: onlangs hebben ze mij voorgesteld als minister van ontroerend erfgoed.

Mevrouw Van Werde, u voegt er nog een paar moeilijke vragen aan toe. Als hekkensluiter kan dat tellen. Wij zijn de uitzondering binnen Europa met de splitsing tussen onroerend en roerend erfgoed. Dat maakt Vlaanderen uniek natuurlijk. Het staat de volgende regeringen vrij om dat samen te voegen.

Uw suggestie om roerend erfgoed dat zich in een gebouw bevindt eventueel uit de sector roerend te halen, dat ligt heel moeilijk. Heel vaak, dat komt ook aan bod in de discussie over de topstukken, wordt roerend mee beschermd met onroerend. Vaak is roerend goed onroerend door bestemming, aangebracht in bijzondere nissen en dergelijke, dat is een heikele discussie.

Het agentschap besteedt sinds een aantal jaren, nadat procedures verloren werden bij de Raad van State, veel meer zorg aan de beschrijving van onroerend goed dat mee opgenomen wordt. Vroeger werd gezegd: het gebouw is beschermd met de inboedel. Er zijn procedures tegen gevoerd bij de Raad van State, met succes. Nu wordt er veel zorg aan besteed.

Het is ook vaak zo dat een aantal van die roerende zaken, ook al zijn ze niet onroerend door bestemming, eigenlijk maar beschermingswaardig zijn precies omdat ze zich in dat monument bevinden. Het zijn vaak dingen – mijn excuses – die een beetje triviaal zijn, maar wel een bijzondere waarde hebben door de context waarin ze zich bevinden. Het is dus een zeer heikele discussie om daar andere klemtonen te gaan leggen. Alles wat behoort tot het gebouw, wordt in principe mee beschermd. Op dat vlak is uw vraag in de feiten positief beantwoord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Het thema dat door mevrouw Van Werde is aangebracht, is bijzonder interessant om in de toekomst nog verder te bespreken. Ik wil dat een beetje benadrukken vanuit het buitenlands beleid. Wij voeren een sterk beleid binnen Europa volgens het principe 'in foro interno in foro externo'. Wat we zelf doen in Vlaanderen, en daarop volgt meestal 'dat doen we beter', daar zijn we in ieder geval verantwoordelijk voor, ook op het Europese niveau.

Inzake het cultureel erfgoed kunnen we onze eigen Vlaamse Europese kaart spelen en moeten we de discussie kunnen voeren over de identiteit van een volk en een regio.

Binnen Europa hebben we het geregeld over de financieel-economische thema's. We kennen het brexitverhaal. We kennen ook het hele verhaal van het Europese semester, het Vlaamse hervormingsprogramma, de inspanningen die Vlaanderen doet. We kennen ook de hele discussie met betrekking tot de begroting. Vlaanderen probeert effectief dat professionalisme, onze expertise, onze ervaring naar voren te brengen en dat wordt steeds meer gerespecteerd. Getuige daarvan de directe contacten die er zijn met de Europese commissie, met voorzitter Juncker, u hebt er vorige week nog mee samengezeten, en met EU-onderhandelaar Barnier.

Ook inzake de thema's cultureel erfgoed en identiteit moeten we mijns inziens diezelfde assertieve strategie durven voeren. Minister-president, hebt u dan ook

het gevoel dat de geschiedenis en die identiteit van onder andere ons volk, van onze regio, van Vlaanderen, maar ook van andere Europese volkeren, voldoende aandacht krijgen binnen het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed? Hoe kan Vlaanderen hiertoe bijdragen?

Minister-president Geert Bourgeois: Dat is een zeer algemene vraag, mijnheer Vanlouwe. Dat zal allemaal afhangen van de call en de invulling daarvan, en van de projecten die worden ingediend. Als die identiteitsbevestigend zijn en grensoverschrijdend enzovoort dan zijn er mogelijkheden. Maar dat is nu theoretisch en dus moeilijk te beantwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een brochure van de federale overheidsdienst (FOD) Economie gericht aan toeristische bedrijven – 2482 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Ward Kennes (CD&V): Mijn vraag gaat over een recente brochure van de FOD Economie gericht aan de toeristische bedrijven. De titel luidt: 'Kiezen voor duurzaam'. Deze brochure wordt nu verspreid en aangezien ze over toerisme gaat eigenlijk als voorwerp heeft: een belangrijke economische sector in ons land, ongetwijfeld, maar ook een sector die onder de gewestelijke bevoegdheid valt. Dat is al zo sinds de staatshervorming van 1970-1971. Niemand zal dit in twijfel trekken.

Ik lees in de beleidsnota van de minister dat hij het belang van de toeristische sector erkent en vaak onder de aandacht brengt: "Zo bedraagt het aandeel van de toeristische bedrijfstakken in de bruto toegevoegde waarde in Vlaanderen 5,0% (13 miljard euro). Als alleen het aandeel in rekening wordt genomen dat door toerisme zelf gegenereerd wordt (zowel in de toeristische bedrijfstakken als in andere bedrijfstakken) bedraagt het cijfer 2,8% (of 7,2 miljard euro)."

Dat zijn toch zeer aanzienlijke bedragen.

Nu, zoals gezegd, heeft de federale overheidsdienst Economie recent een brochure gepubliceerd met als titel 'Toeristische bedrijven: kiezen voor duurzaam'.

De uitgave wordt als volgt verantwoord : "De opdracht van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie bestaat erin de voorwaarden te scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België. In dat kader heeft de Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie deze publicatie uitgegeven met de bedoeling een duurzame economie te bevorderen die rekening houdt met de economische, sociale, maatschappelijke en ecologische vraagstukken."

In de brochure komen onder andere het economisch en sociaal potentieel van het toerisme in België, de duurzaamheid en de concurrentiekracht van het Belgische toerisme, en de indicatoren voor duurzame ontwikkeling voor toerisme in België, aan bod. Het cijfermateriaal in de brochure besteedt evenwel geen aandacht aan de specifieke situatie in de verschillende gewesten die nochtans bevoegd zijn voor dit domein.

Minister, werd u of het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Toerisme Vlaanderen of een ander departement betrokken bij de voorbereiding van deze brochure?

De brochure lijkt nogal sterk geïnspireerd door de situatie in het Franstalige landsgedeelte en is wat de situatie in Vlaanderen betreft eerder ongenuanceerd en bevat bovendien onvolledige informatie met betrekking tot de bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten. Toerisme is immers een exclusieve gewestelijke bevoegdheid. Wat is uw mening hierover? Hebt u over deze publicatie reeds contact opgenomen met uw federale collega?

Acht u het aangewezen dat de FOD Economie in dergelijke brochures meer aandacht heeft voor de specificiteit van de toeristische sector in de drie gewesten van ons land?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega, u zult gezien hebben dat de publicatie nergens enige vermelding maakt van specifieke acties van Toerisme Vlaanderen of bepaalde strategische keuzes inzake Duurzame Ontwikkeling. Er staat enkel blijkbaar achteraan, bij het onderdeel links een verwijzing naar een brochure van Toerisme Vlaanderen van 2008 met betrekking tot Duurzame Ontwikkeling of alleszins met betrekking tot klimaatverandering en toerisme. Het is dus vanzelfsprekend zo dat mijn diensten, mijn administratie, niet betrokken werden bij de opmaak van die brochure van de FOD Economie.

We hebben daaromtrent contact genomen met het kabinet van federaal minister van Economie Peeters. Daaruit bleek dat de brochure al in 2014 werd opgesteld door de taskforce Duurzame Ontwikkeling bij de FOD Economie. Men heeft daarbij wat verouderde bronnen en cijfergegevens gehanteerd, namelijk van de periode 2010-2013. Men heeft daarvan vorig jaar een soort cosmetische update gedaan. De brochure werd opnieuw online geplaatst. Het kabinet bevestigde dat die onlinepublicatie ondertussen offline werd gehaald.

U verwijst terecht naar het feit dat er niet zoveel voorbeelden inzake toeristische duurzame ontwikkeling in Vlaanderen worden aangehaald, niettegenstaande dat die er wel degelijk zijn en dat wij zelfs tot op het niveau van de Verenigde Naties, dat mag ik zeggen, een voortrekkersrol spelen inzake duurzame ontwikkeling in het kader van toerisme. Ik heb daar zelf trouwens nog recent in Baskenland een meeting rond bijgewoond.

Enkele initiatieven die door Vlaanderen worden gesubsidieerd: de werking van de Groene Sleutel of sinds kort de Blauwe Vlag; het Lerend Netwerk Duurzaam en Innovatief Toerisme dat actuele duurzame thema's kenbaar maakt in de sector; brochures en vormingen rond duurzame logies; en het Koalaproject (Klimaatzorg en -Advies voor toeristische Logies en Attracties) dat gratis energiescans doet en implementatieadvies geeft voor toeristische bedrijven. Dat loopt dus wel. Vandaar lijkt het mij zeker aangewezen om – niettegenstaande dat vanzelfsprekend een geregionaliseerde bevoegdheid is – om bij gelijkaardige initiatieven in de toekomst de goedeprijkvoorbeelden waarmee Vlaanderen kan pronken, ook mee te nemen.

Ward Kennes (CD&V): Dank voor uw antwoord, minister. U onderlijnt terecht dat er in Vlaanderen de laatste jaren, en dan moet men inderdaad niet teruggaan tot 2008 of tot 2010-2013, heel veel nieuwe bijkomende initiatieven geweest zijn. U hebt er een aantal genoemd. We moeten ze niet nog eens herhalen, maar de Blauwe Vlag en de Groene Sleutel en het Koalaproject zijn toch wel ronkende namen die in de sector bekend zijn, daar echt actief worden toegepast en waar men ook een beroep op doet.

Het lijkt me logisch dat wanneer over deze materie wordt gecommuniceerd, als men met voorbeelden mensen willen motiveren, dat is toch de bedoeling van zo'n brochure, dat men de goede praktijken in beeld brengt. Iedereen kan er bij winnen als dat in goed partnerschap gebeurt met de bevoegde autoriteiten die natuurlijk het best de actuele thema's kennen, de initiatieven kennen, en weten welke succesverhalen er kunnen worden opgenomen in dergelijke brochures.

Ik ben tevreden met het antwoord van de minister. Ik begrijp dat er contact geweest is. Ik neem aan dat men in de toekomst op die manier tot betere resultaten kan komen met dit soort brochures via overleg en contact met de bevoegde partners. Dat is in ieders belang.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het verzet van Toerisme Vlaanderen tegen Waalse reclame voor Vlaamse steden – 2513 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp-a): Voorzitter, minister, dames en heren, via de Franse pers vernamen we dat Toerisme Vlaanderen zich verzet – tot in Japan – tegen Waalse reclame voor de Vlaamse kunststeden, in het bijzonder Brugge. Toerisme Vlaanderen zou Wallonië erop gewezen hebben dat zij de term België niet meer mogen vermelden in hun communicatie, tot daaraan toe. Zo bijvoorbeeld zouden ze het woord België niet meer mogen gebruiken in de webadressen en op toeristenwebsites. Zelfs de namen van Vlaamse steden als Gent of Brugge zouden ze niet meer mogen vermelden.

Toerisme Vlaanderen richtte daartoe een brief aan zijn Waalse tegenhanger waarin het fors taalgebruik niet schuwde en waarschuwde voor verdere stappen indien het agentschap zich niet schikt naar deze vraag. Vanuit economisch standpunt – toerisme is economie, ik hoor het uw voorganger nog zeggen – valt deze actie moeilijk te begrijpen. De indruk ontstaat – minstens de indruk – dat Toerisme Vlaanderen hier ingezet wordt in een politieke strijd tegen België en tegen de kunststeden. Bedrijven en organisaties die opereren in het toeristische werkveld begrijpen het niet.

Minister, hoe kan reclame voor uw eigen steden nu negatief zijn? Is deze actie op vraag van de Vlaamse Regering, op uw vraag als minister of uit eigen beweging? Onderschrijft u deze actie of laat u ze intrekken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega Landuyt, u trekt hier en daar wat foutieve conclusies naar aanleiding van het persartikel dat in Paris Match is verschenen. En ik kan dat begrijpen, bij gebrek aan voldoende kennis van de geschiedenis en de achtergrond.

Toerisme Vlaanderen heeft al sinds 1974 een vertegenwoordiging in Tokio. De collega's van Wallonie Belgique Tourisme (WBT) hebben hun vertegenwoordiging in Japan eind 2016 stopgezet. Hun toenmalige directeur, die door de stopzetting werd ontslagen, is wel in Japan gebleven en heeft er zijn eigen bedrijf opgestart: Belgium Life. Met dat privé-initiatief organiseert hij evenementen waarbij hij bepaalde vlakken gebruikt om zijn toeristisch aanbod, dat op private leest geschoeid is voor alle duidelijkheid, te promoten. Dat is één zaak.

Hij spreekt natuurlijk een publiek en contacten aan die hij in zijn vorige hoedanigheid al had in Japan. Op het terrein geeft dit aanleiding voor enige verwarring bij onze Japanse contacten. Toerisme Vlaanderen kreeg zelfs al herhaaldelijk de vraag of het stopt met zijn aanwezigheid in Japan, en dat er iets nieuws is gekomen, namelijk Belgium Life.

Aangezien alles in Japan zeer gestructureerd verloopt en men er moeilijk overweg kan met enige onduidelijkheid, hebben de administrateur-generaal en de directeur marketing van Toerisme Vlaanderen op eigen initiatief een brief naar WBT gestuurd waarin wordt gevraagd om een oplossing te zoeken voor het probleem van Belgium Life en de activiteiten van hun voormalig directeur. Er is ook een vraag om het gebruik van de url's door WBT minstens te bespreken omdat zij zich voorstellen als een soort Belgische toeristische dienst.

Deze communicatie is zeker niet ingegeven vanuit enig politiek of communautair perspectief. U zou dat van mij nog enigszins kunnen bevroeden, maar niet in hoofde van het management van Toerisme Vlaanderen. Het is ook geen vroegtijdige eruptie van 11 juli-idealen of zo. Het is wel zo dat het de bedoeling is om voor de doelgroep waarop Toerisme Vlaanderen zich richt, enige duidelijkheid te scheppen. Als het over de bestemming Vlaanderen gaat, is het aan Toerisme Vlaanderen om te communiceren naar de Japanse reizigers, touroperators en pers en dit in functie van ons eigen beleid en volgens de strategische keuzes die wij hebben gemaakt op basis van de geregionaliseerde bevoegdheden – waarom zou je anders die bevoegdheid regionaliseren.

Dit geldt evenzeer voor het gebruik van url's zoals www.belgium-tourism.be of www.belgium-travel.jp, waardoor de schijn wordt gewekt dat het volledige Belgische aanbod wordt aangeboden via die url's, quod non. Vandaar de verwarring, en zeker als er dan ook nog eens een privépartner is die zich voordoet als een soort van officieel orgaan.

Intussen heeft WBT aan Toerisme Vlaanderen een positief antwoord bezorgd. Zij zijn bereid hun url's aan te passen om verwarring te vermijden. Binnenkort zitten Toerisme Vlaanderen en WBT samen om hierover afspraken te maken.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp-a): Minister, bedankt voor de opheldering. Ik denk dat het goed is dat u aan de mensen van Toerisme Vlaanderen hebt gezegd dat ze in ieder geval geen voorbereidingen moeten treffen voor 11 juli of zoiets – ik citeer uw eigen woorden.

Het eerste wat mij wat bezorgd maakt, is dat elke reclame voor de kunststeden, in het bijzonder Brugge, meegenomen is. Het feit dat men die url's duidelijker wil formuleren, kan ik volgen, maar misschien kan het overleg dat zal plaatsvinden tussen de twee instellingen ertoe leiden dat minstens de link wordt gelegd naar elkaars url zodat de Japanse bevolking, als ze met de Waalse instelling wordt geconfronteerd, niet de schoonheid van Brugge en andere steden wordt ontzegd.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik denk dat het goed is dat de verwarring die in Japan is ontstaan, is weggehaald. Toerisme Vlaanderen heeft juist gehandeld. Men wil overleggen hoe men daar verder mee omgaat. Het kan inderdaad toch niet dat Japanse toeristen worden gelokt door een privéonderneming die de schijn geeft een officieel orgaan van Vlaanderen te zijn. Dat moest worden opgehelderd en dat is heel logisch. Iedereen die reclame maakt, in het bijzonder voor uw kunststad Brugge en hopelijk ook voor de zee, kan ik alleen maar toejuichen. Het moet wel duidelijk zijn. Ik denk dat de cultuur in Japan dat ook vraagt en dat Japan dat eigenlijk zelf ook vroeg.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Ik wil me nog kort aansluiten bij mijn collega. Ik denk niet dat we kunnen stellen dat er malafide oorzaken aan de basis lagen van het optreden van de privéfirma, maar het is van het allergrootste belang, in het belang van onze kunststeden, dat er wordt gestreefd naar uniformiteit, naar eenduidigheid. Buitenlandse toeristen kennen het verschil niet tussen de verschillende url's en websites. Dat heeft de minister in zijn antwoord duidelijk willen maken. Als betrokken partij, als Mechelen als kunststad, hebben we er alle belang bij dat ernaar wordt gestreefd. Ik geef u voor 100 procent gelijk.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben het niet eens met de stelling dat elke reclame altijd goed is. Er wordt hier de indruk gewekt, niettegenstaande men enkele Vlaamse steden maar zijdelings meeneemt, dat Brugge en andere Vlaamse kunststeden toch maar een beperkt aanbod hebben. Ofwel ga je full force en focus je op het volledige aanbod, en breng je de juiste boodschap en de juiste profilering, zoals wij nauwgezet proberen om met de toeristische dienst van Brugge één duidelijke boodschap neer te zetten. Met enige andere reclame naar eigen goeddunken en eigen inzichten ons toeristisch aanbod promoten, is misschien niet altijd een goede zaak.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Minister, ik dank u voor de verduidelijking. Mijn suggestie om te vragen aan de Waalse instelling om de link te leggen naar de Vlaamse instelling of naar de website van de Vlaamse instelling, zou eigenlijk de twee doelstellingen, mijn bezorgdheid en uw bezorgdheid, kunnen oplossen. Wilt u dat alstublieft meenemen?

Minister Ben Weyts: Ik veronderstel dat dit deel zal uitmaken van de meeting tussen WBT en Toerisme Vlaanderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het voorstel van de Europese Commissie om de aanwezigheid van acrylamide in voedsel te doen afnemen en de gevolgen hiervan voor de Belgische frietcultuur
– 2553 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Europese wetgeving rond acrylamide in friet
– 2557 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, op zondag las ik in De Zondag dat u zich bekommert om de Belgische frietcultuur na het voorstel van de Europese Commissie om de kankerverwekkende stof acrylamide in voedsel te doen afnemen.

Het voorstel van de Europese Commissie zou inhouden dat frieten niet langer twee keer in het vet gaan – wat de kern is van onze frituur, namelijk de frieten voorbakken en dan afbakken –, maar een eerste keer geblancheerd worden,

waardoor de concentratie aan acrylamide zou verminderen. U schreef daarop een brief naar de Litouwse Eurocommissaris bevoegd voor voedselveiligheid om de dubbelbak, wat een typisch Belgisch gebruik is en een van de redenen waarom onze frieten anders smaken, te verdedigen.

Bernard Lefèvre van het Nationaal Verbond van Frituristen zegt dan weer dat uitgezonderd het blancheren zowat alle maatregelen beschreven in het Europees voorstel al jaren gevolgd worden in België. Volgens hem lijkt het bijna alsof het Europees voorstel in ons land is uitgevonden, aangezien er zoveel gelijkenissen zijn met onze praktijk.

Ook voedingsdeskundigen blokken het voorstel van de Europese Commissie niet meteen af. Acrylamide is kankerverwekkend bij proefdieren. Bij mensen kan dat niet getest worden, maar studies linken de stof aan bepaalde kankers. Volgens hen is het goed dat de Europese Unie waakt over onze volksgezondheid en mag volkscultuur nooit primeren op volksgezondheid.

– Rik Daems treedt als voorzitter op.

Minister, werd u hieromtrent gecontacteerd door bepaalde belangengroepen? Of ging u zelf te rade bij de sector naar aanleiding van dit voorstel? Zal de Vlaamse Regering met de Federale Regering en de andere gewesten overleggen over het in te nemen gezamenlijk standpunt in het permanent Comité Voedsel, Planten, Dieren waar de lidstaten moeten beslissen over het voorstel? Welk standpunt zal de Vlaamse Regering hierover innemen? Hoe zal de Vlaamse Regering de Belgische friet verdedigen?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): De Europese Commissie werkt aan een nieuw wetgevend kader rond het bakken van frieten, en dit, zoals we weten, met het oog op het reduceren van de stof acrylamide, waarvan ten overvloede bewezen is dat ze gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Dit past uiteraard in het bredere Europese voedselveiligheidsbeleid om gevaarlijke stoffen te bannen of zo veel mogelijk te reduceren.

In verband met die nieuwe wetgeving richtte u, minister, een schrijven aan Vytenis Andriukaitis, de bevoegde Europese commissaris. Wij juichen dit toe, want het kan enkel helpen om de Belgische positie te verduidelijken. Het is een positie waarbij we naar mijn inzien in de eerste plaats moeten inzetten op een gezonde manier om frieten te bakken met zo weinig mogelijk acrylamide en zo veel mogelijk smaak.

Het is echter te kort door de bocht om te stellen dat men vanuit Europa de hele Belgische frietcultuur in gevaar zou willen brengen. De gesprekken hierover worden immers met zorg gevoerd en de hele sector wordt hierbij gehoord. Dat ervaren wij als heel positief.

Het kan zeker geen kwaad om er bij de gesprekken op te wijzen dat het verplicht blancheren van frieten misschien een te streng wetgevend kader zou creëren, want ook zonder blancheren kan het acrylamidegehalte worden gereduceerd.

Het bakken op 150 à 160 graden, zoals veel frituren dat vandaag de dag reeds doen, is in dit opzicht veel minder schadelijk dan hogere temperaturen, zoals 180 graden, te hanteren om de frieten af te bakken.

Minister, kunt u meer toelichting geven over de inhoud van uw brief naar de Europese commissaris?

Bent u het er mee eens om eerder te pleiten voor een gezond baktraject in plaats van het verplicht blancheren van de frieten?

Staat er overleg gepland met de Europese beleidsmakers over deze kwestie, en wat zijn de perspectieven hiervoor om in dit verband tot een duurzaam vergelijk te komen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De problematiek is mij al een tijdje bekend. Ik ben natuurlijk in het kader van de bevoegdheid Toerisme en meer bepaald rond al wat we doen in verband met eten en drinken en de kwaliteit die wij in Vlaanderen ter zake leveren, ook al enige tijd bezig met frieten.

Er is een voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot 'mitigation measures and benchmark levels for the reduction of the presence of acrylamide in food'. Dat voorstel is trouwens niet alleen gericht op frieten. Zo is het risico op acrylamidevorming misschien nog groter bij het branden van koffie.

Het is ook al ter sprake gekomen in de schoot van de Flanders Food Faculty, waar we met verschillende spelers uit de horeca – heel breed, zowel hotelscholen als vertegenwoordigers van de sector – samen zitten. Horeca Vlaanderen gaf toen te kennen dat ze met de problematiek bezig zijn en dat ze enkele stappen hebben gezet. Zo hebben ze contact opgenomen met het kabinet van minister De Block en dat van minister Borsus om te waarschuwen voor de mogelijke gevolgen van wat in die ontwerpregelgeving vervat zit.

Ik ga akkoord met het doel, namelijk het zo laag mogelijk houden van de vorming en het gehalte aan acrylamide. Daarmee ben ik het volledig eens. Maar sinds 2002 heeft de sector op dat vlak zelf al heel wat maatregelen getroffen, op eigen initiatief. Men heeft zelf een soort van richtlijnen opgesteld, die men zelf respecteert en in de praktijk brengt. Zo moet je de frieten wassen, de aardappelen op een bepaalde geschikte temperatuur bewaren, ervoor zorgen dat ze uit het licht blijven, je mag ze niet te dun snijden, geen rassen gebruiken die te veel gereduceerde suikers bevatten. Je moet ze vooral op geschikte temperaturen bakken en dus niet op de hoge temperaturen van 190 graden, zoals je wel eens hoort, neen. Daarom spreken we in onze communicatie niet langer over goudbruine, maar goudgele frietjes. Dat lijkt banaal, maar heeft ook te maken met de vorming van acrylamide. Op lagere temperaturen kun je trouwens evengoed heel fijne en lekkere frietjes, even lekkere frietjes produceren.

De sector is dus al 15 jaar bezig om die waarschijnlijk carcinogene stof – ik zeg waarschijnlijk omdat er geen wetenschappelijk oorzakelijk verband is gevonden –, zo is het gecatalogeerd door het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek, op een zelfregulerende manier te verminderen.

Het voorstel van de Europese Commissie voorziet in een aantal regulerende maatregelen die een gunstig effect kunnen hebben op de acrylamidevorming en wil ze verplicht maken. En een van die elementen, eigenlijk het enige element waarover ik struikel, is het verplicht blancheren, het vooraf koken van rauwe aardappelen. Dat staat ook letterlijk in die ontwerpregelgeving. Ik heb achteraf commentaren mogen lezen van mensen, commentatoren, journalisten die de ontwerpregelgeving blijkbaar nooit hebben gelezen en niet hebben gezien wat daar letterlijk in staat. De exacte definitie van FBO is food business operator, elke natuurlijke rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de naleving van de in de levensmiddelenwetgeving vastgelegde voorschriften in het levensmiddelenbedrijf waarover hij de leiding heeft. En een levensmiddelenbedrijf is een onderneming, zowel publiek als privaat, die al dan niet met winstoogmerk actief is in enig stadium van de productie, verwerking en distributie van levensmiddelen. Dat is dus een vrij ruime groep. En wat zegt die ontwerpregelgeving hieromtrent? "FBO's shall blanch potato strips to remove some of the reducing sugars from the outside of the strips". En daarnaast ook: "FBO's shall adapt blanching regimes to

the specific quality attributes of the incoming raw material and they shall stay within specification limits for finished product colour.”

Dat wil heel duidelijk zeggen dat blancheren verplicht wordt gemaakt. Ik heb uit een bepaalde politieke hoek mogen vernemen dat er hier een rel werd gemaakt rond niets. Wel, dit is niet niets. Dit is een ontwerpregelgeving waarin men zegt: verplicht blancheren. Terwijl wij met de sector heel duidelijk zeggen: 'Ja, maar als men acrylamide en de vorming van acrylamide wilt verminderen, zijn er andere maatregelen, die wij vandaag al toepassen.' En een verplichting is wat ons betreft een beetje naast de kwestie. Maar het unieke is natuurlijk dat wij nagenoeg de enigen in Europa zijn die de bereidingswijze hanteren om frieten rauw te bakken en vervolgens nog een tweede keer te bakken. In de rest van Europa, misschien zelfs van de wereld, gaat men eerst blancheren en vervolgens bakken, zoals bij patatas bravas. Dat is vrij uitzonderlijk. En de rest van Europa zegt: 'Verplicht blancheren? Geen probleem, want wij doen dat toch al. Wat zou het probleem zijn?' En dus zijn wij zowat de enigen die ter zake een probleem zouden kunnen hebben.

Ik vind dat we daar zorg voor moeten dragen. Het kan niet dat enerzijds alle regio's in dit land, zowel het Waalse Gewest als het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Vlaamse Gewest, zeggen: 'We gaan de frietcultuur erkennen als werelderfgoed' en vervolgens anderzijds zeggen: 'Ge moet u geen dikke benen maken over het feit dat de Europese Commissie dat blancheren wil verplichten.' We moeten toch enigszins een lijn trekken. Ik vind dat we de artisanale bereiding van onze frieten, zoals wij die in vele gevallen gewoon zijn – er zijn vanzelfsprekend ook andere bereidingen in ons land –, als element van onze rijke gastronomische traditie moeten verdedigen. Daarom dit initiatief en mijn coming-out. Daarbij ga ik er absoluut van uit dat de sector nu al afdoende maatregelen treft om acrylamide te verhinderen.

Het initiële voorstel werd op 25 november 2016 aan het comitologiecomité overgemaakt. Als ik dit verslag nalees, zie ik dat het wetenschappelijk panel daarover zegt dat er op dit moment nog geen wetenschappelijke studies zijn die aantonen dat acrylamide een kankerverwekkende stof is voor mensen, maar dat ze desalniettemin bezorgd zijn daarover. Ik zet mijn licht dus niet onder de korenmaat, ik geef gewoon een weergave van de exacte feiten.

Maar daarom vragen ze maatregelen om de vorming van die stof in bepaalde bewerkingen van basisproducten te vermijden of te verminderen. Er bestaat vandaag op Europees vlak al een Code of Practice. Het voorstel van de Europese Commissie komt erop neer om die Code of Practice verplicht te maken, inclusief het verplicht blancheren.

Er loopt momenteel een extern consultatieproces. Iedereen, dus ook gewone burgers, kan op de website van de Europese Commissie zijn zeg doen over wat voorligt. Die raadpleging wordt afgesloten op 7 juli van dit jaar. De administratie en de FOD Volksgezondheid zullen die gegevens verwerken en evalueren. Mijn kabinet heeft hierover recent nog contact gehad met het kabinet van minister Borsus. Wij blijven dit dus nauw opvolgen.

De vraag is wie in dezen bevoegd is, maar daaraan heb ik mij niet veel gestoord. Ik heb gedacht dat het toch wel zinvol was om ter zake een initiatief te nemen. Ik heb dan de reactie gezien van een woordvoerder van de Europese Commissie, die zei: er is geen gevaar. Als ik daaruit mag afleiden dat de gewraakte bepaling die ik daarnet heb voorgelezen in de ontwerpregelgeving, namelijk het verplicht blancheren, verdwijnt uit de ontwerpregelgeving, ben ik een gelukkig man. Ik weet enkel niet of dat effectief de bedoeling is, want er werd wat lacherig over gedaan.

Ik ga ervan uit dat, als men effectief zegt dat er geen bedreiging is voor het productieproces van de friet in Vlaanderen en bij uitbreiding van België, als dat

klopt en men wenst dat hard te maken, dat men ook de betrokken bestreden bepalingen verwijderd uit de ontwerpregelgeving.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor uw ongestoord en onbevoegd handelen, zoals u het zelf noemt, en dat u dikke benen maakt en daarom een coming-out doet rond deze problematiek.

Ik vind het goed dat u aan de alarmbel hebt getrokken en dat u zich niet hebt gestoord aan de bevoegdheid. Maar nu komt u toch tot een moment dat u de bevoegdheden maximaal zou moeten kunnen gebruiken.

Daarom heb ik een tweede vraag, waarop ik niet echt het antwoord heb gehoord. Er is nu een fase van bevraging. Iedereen kan aan de bevraging deelnemen. Dus zouden we nog een oproep moeten doen aan alle frituristen om voor 7 juli een mailtje te sturen om hun inbreng daarover te geven. Kunt u dus nog eens die website bekendmaken en hun zeggen hoe ze het moeten doen? Ik denk dat u dan een nuttige actie voert. De frituristen zullen zeker bereid zijn om in een mailtje uit te leggen dat, als iedereen hun friet wil komen eten, we ervoor moeten zorgen dat ze het kunnen maken zoals het moet. Dat lijkt mij dan wel een actie waard.

Ten tweede heb ik een opmerking over die bevoegdheid. Moet u dan niet in de volgende procedure bekijken hoe we het, als we het ernstig nemen, moeten doen? Wellicht via de minister van Volksgezondheid in het Europese overleg? Hoe kunnen we dit op de juiste manier aanbrengen, zodat ze uw opmerkingen niet kunnen afwijzen op een formalistische manier?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het is inderdaad zo dat die Europese Commissie zinnens is om die verplichting op te leggen. Laat ons hopen dat dat niet het geval is. Er zijn tal van redenen om aan te nemen dat wij, zoals u gesteld heb, de voorbije jaren tal van maatregelen hebben genomen om het acrylamidegehalte te reduceren. Die maatregelen zijn onder andere de lagere baktemperaturen, de goede bewaring en het doen dalen van de concentratie.

Minister, ik zou wel nog een vraag willen stellen over de nieuwe scantechnieken waarover u in de pers hebt gesproken. Ik weet niet wat dit precies inhoudt.

We weten dat we de beste frieten ter wereld maken. Dat is voor iedereen duidelijk. Dat is misschien ook de reden waarom we als enige land in Europa deze techniek hanteren. Indien op een lage temperatuur, 150 of 160 graden Celsius, wordt gebakken, zou er geen enkel probleem zijn. Ik weet niet in hoeverre dit wetenschappelijk is bewezen. Indien dit zou kloppen, is er geen enkel probleem. Pas vanaf 180 graden Celsius houdt het gevaar in en worden de frieten bruiner gebakken. Dit is natuurlijk niet goed.

U hebt verklaard dat goudgele frieten even goed zijn. Ze zouden gezond zijn, maar we moeten dit in de hand kunnen houden. Alle frituristen moeten zich ervan bewust zijn dat dit de goede techniek is. U hebt daarnet verklaard dat er geen gevaar is.

Ik verwijs naar wat een van de woordvoerders van de Europese Commissie heeft gesteld. Er is natuurlijk nog altijd geen zekerheid dat die verplichting niet zal worden opgelegd. Indien dit nog niet zou zijn gebeurd, zou ik u dan ook willen vragen om contact op te nemen met de Federale Regering, die op dit vlak ook

een rol te spelen heeft. De vraag is ook in hoeverre er al contacten zijn geweest met de Europees commissaris of met zijn kabinet om tot een vergelijk te komen. In welke mate zijn zij zich bewust van alle maatregelen die we hebben genomen om aan de volksgezondheid tegemoet te komen?

We weten zeer goed dat de frieten die hier worden gebakken eigenlijk tot de beste behoren. Dat geldt ook voor de smaak. Ik weet dat dit uw bezorgdheid is. Indien we de frieten zouden voorkoken of blancheren, zou dit natuurlijk een rechtstreekse invloed op de smaak hebben. Dit moeten we te allen prijze vermijden.

Daarnaast gaat de volksgezondheid voor alles. Daar moeten we ons bewust van zijn. Het gaat om de gezondheid van al die tienduizenden in binnen- en buitenland die graag frieten eten. Ten aanzien van de federale overheid en van de Europese Commissie zou u het nodige moeten doen om die verplichting uit de richtlijn proberen te halen of in elk geval een afwijking te krijgen indien die verplichting zou worden opgelegd. We moeten wetenschappelijk kunnen bewijzen dat de door de frituristen in ons land gebruikte techniek geen enkel gevaar voor de volksgezondheid inhoudt.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Minister, ik zou me graag aansluiten bij de vragen en de replieken van de vorige sprekers. Ik ondersteun u natuurlijk in wat u onderneemt om ervoor te zorgen dat wij ons cultureel en culinair erfgoed in stand kunnen houden. Ik zou in dit verband twee opmerkingen willen maken.

U hebt dit misschien uitgelegd, maar in dat geval heb ik het niet gehoord. Is er wetenschappelijk bewijs voor de stelling dat die schadelijke stoffen bij het bakken aan een lagere temperatuur van 150 tot 160 graden Celsius niet of haast niet worden geproduceerd? Kan dat worden bewezen?

Kunnen we dit bewijs laten gelden? We hanteren andere technieken om onze frietjes zo kwaliteitsvol mogelijk te bakken. Kunnen we dit bewijzen en kunnen we dat bewijs op het niveau van de Europese Commissie inbrengen? Wat is de procedure hiervoor?

Ik wil even een heel slechte vergelijking te kwader trouw maken. We hebben gezien dat een harde sector, zoals Monsanto met Round-Up, Europese beslissingen jarenlang kan tegenhouden door allerlei wetenschappelijke studies aan te brengen die miljoenen euro's hebben gekost en die weerlegden dat het product gevaarlijk zou zijn.

Ik wil dit debat niet openen, maar het lijkt me toch logisch dat we het nodige wetenschappelijk materiaal zouden produceren om onze thesis te staven. Misschien is dat al gebeurd. Het moet mogelijk zijn dit vanuit het Vlaams, het Waals of het federaal budget te laten financieren. Misschien kunnen we met betrekking tot de Belgische frieten de handen in elkaar slaan. Op gezondheidsvlak moeten we het dossier wetenschappelijk zo sterk mogelijk maken.

Minister, ik heb vernomen dat het mogelijk is opmerkingen te maken of verzet aan te tekenen op een Europese website. Ik ken die procedures niet goed. Waarom zouden we dit niet doen als Vlaams Parlement? Waarom zouden we morgen, tijdens de plenaire vergadering, geen voorstel van resolutie goedkeuren om uw demarches te ondersteunen? We kunnen dan vragen welke stappen al zijn gezet. We kunnen tevens uitdrukkelijk vragen dit niet in de Europese regelgeving op te nemen. We moeten minstens de tijd krijgen om te bewijzen dat onze traditionele manier om frieten te bakken niet ongezond is. De Europese Commissie moet ons de kans geven dit te bewijzen. Ik ben het er natuurlijk mee eens

dat de volksgezondheid primeert. Er is echter al veel gedaan om de praktijk aan te passen. Er is veel knowhow aanwezig op uw kabinet.

Waarom zouden de vraagstellers niet samen het initiatief nemen om een klein voorstel van resolutie, misschien een pagina lang, op te stellen? We zouden daar morgen over kunnen stemmen. In dat geval kan het Vlaams Parlement zich in Europa laten gelden en staan we sterker dan elk individu apart.

De Fransen zijn zeer fier. Wij zijn ook fier op onze tradities, maar soms is ons ego niet groot genoeg. Wij hebben ook een groot ego, maar soms is het niet groot genoeg om ons te laten gelden. Als het de Fransen om hun kaas met rauwe melk gaat, wordt wereldwijd op een tamtam geklopt om daar aandacht voor te vragen. Volgens mij mogen wij dit voor onze frietjes ook doen. Indien de vraagstellers dat initiatief willen nemen, wil ik dat graag ondersteunen of, indien ze dat willen, mee ondertekenen.

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister, er is al veel gezegd. Het is een enigszins technische kwestie en ik wil daar niet verder op ingaan, maar ik vind wel dat we u moeten feliciteren. U bent alert geweest. U hebt dit Europese advies niet zomaar laten komen en passeren. Ik wil u uitdrukkelijk danken voor uw alertheid met betrekking tot dit dossier.

Wat de gezondheid betreft, hebben we al veel gedaan. We hebben de beste opleidingen voor frituristen ter wereld. De Vlaamse frituristen zijn goed opgeleid en zijn de beste ter wereld. Dat is de reden waarom onze frieten als de beste ter wereld smaken.

Mevrouw de Bethune, dit is een aanleiding die we tegelijkertijd kunnen aangrijpen om onze horeca, onze cultuur en onze beste frieten ter wereld nog eens in de kijker te zetten. Ik vind uw initiatief nog niet zo fout om daar werk van te maken met een voorstel van resolutie dat bij hoogdringendheid kan worden behandeld.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, we zijn niet enkel goed met frieten, maar ook met chocolade. Ik wil nog een vraag stellen omdat de problematiek van acrylamide zich niet tot frieten beperkt. Dat heeft betrekking op alle bereidingen op hoge temperaturen. Koffiebonnen zijn hier al vermeld, maar dat geldt ook voor chocolade, koekjes en dergelijke. *(Opmerkingen)*

Minister, ik ken de materie niet, maar ik heb, net als u, de discussie gevolgd. Ik houd me wat op de vlakke, maar ik zou graag vernemen of de door u aangehaalde richtlijnen exclusief geldt voor frieten of ook voor andere bereidingen. Hoe wordt hiermee in Europa omgegaan? Wat de bereidingstechniek van frieten betreft, zijn we relatief uniek. Ik kan me echter inbeelden dat dit voor andere voedselproducten niet geldt.

De voorzitter: Als de Europese Commissie dit beslist, is dat voor mij een reden voor een Vlexit. Dit is een essentieel onderdeel van onze cultuur. *(Gelach)*

Indien dit zou gebeuren, mogen we het effect echt niet onderschatten. Dat effect zou majeur zijn. Indien bepaalde leden daar werk van willen maken, kan dit volgens mij morgen, tijdens de plenaire vergadering, gerust steun krijgen. De twee hoofdvraagstellers kunnen het best dit initiatief nemen. Wie wil volgen, kan volgen. Op die manier kunnen we onze horecacultuur nog eens op een positieve wijze onder de aandacht brengen.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil even op de laatste vraag ingaan. Welke categorieën van voedingsmiddelen worden geïdentificeerd? Ik heb enkel de Engelstalige tekst bij me. Het gaat om frieten, om andere aardappelvarianten, zoals chips, snacks, crackers en andere aardappelproducten, om brood, om ontbijtgranen, om allergeen koekjes, om koffie, van geroosterde koffie tot instantkoffie en koffie-afgeleiden, en, tot slot, om babyfood en "processed cereal-based food intended for infants and young children as defined in the regulation".

Dat gaat dus ook om afgeleiden van babyvoeding. Dat zijn de categorieën die in dezen worden geïdentificeerd. Chocolade, daar had ik nog niet echt van gehoord, maar dat zit alleszins ook niet in deze opsomming vervat. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Het branden van cacaobonen? Dat zou kunnen. Dat is misschien gelijkaardig. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Cacaobonen worden veeleer gedroogd dan gebrand, denk ik.

Dan was er de vraag over de bekendmaking en de consultatieprocedure. Ik moet zeggen dat de ruchtbaarheid die is gegeven en de heisa die enigszins is ontstaan daaromtrent, wel hebben geleid tot een grotere participatie van heel wat Vlamingen aan die consultatieprocedure. Ik heb ook wel wat mails gekregen van mensen die zeggen dat ze ook hun mening te kennen hebben gegeven op de website van de Europese Commissie. Je geraakt daar eigenlijk gemakkelijk. Hoe dat juist aanbrengen ten overstaan van het Europese niveau? Ik heb zelf een schrijven gericht aan de bevoegde Europese commissaris, en daarnaast ook aan de ministers De Block en Borsus. Er zijn ook rechtstreekse contacten met het kabinet-Borsus, opdat we goed zouden samenwerken en samen aan die kar zouden trekken in de diplomatieke vertegenwoordiging bij de EU.

Wat het wetenschappelijke betreft, en toch ook met een slag om de arm: er bestaat bij mijn weten geen discussie over de vorming van acrylamide. Acrylamide wordt namelijk gevormd door een verbinding tussen gereduceerde suikers en asparagine. Dat proces wordt gestimuleerd door de verhitting van de betrokken levensmiddelen. Ik denk niet dat er discussie bestaat over de productie, wel over het kankerverwekkende gehalte van acrylamide. Men heeft wetenschappelijke experimenten uitgevoerd op dieren waaruit blijkt dat er bij hen een verhoogde kans ontstaat op aandoeningen, gezwellen en dergelijke. Er is echter zeker geen eenduidigheid als het gaat over testen op mensen. Dat is dus wel iets dat duidelijk moet worden gesteld.

Ten slotte wil ik even meegeven dat er in onze sector een grote bezorgdheid is, ook bij onze frituristen. Zij zeggen dat ik wel moet benadrukken dat er geen probleem rijst. De sector is dus wel wat terughoudend om hier heel veel ruchtbaarheid aan te geven. Zij zitten immers tussen twee vuren. Enerzijds lijkt het alsof de boodschap wordt verspreid dat frieten, zoals die vandaag in Vlaanderen worden bereid, kankerverwekkende stoffen zouden bevatten. Quod non. Integendeel, in de frituursector is men net al vijftien jaar bezig met het toepassen van die goede praktijken inzake de opslag van de aardappelen, met het gebruiken van specifieke rassen met zo weinig mogelijk of minder gereduceerde suikers, zodat die verbinding met asparagine moeilijker tot stand kan komen. Er zijn vooral ook de lagere baktemperaturen, dus geen goudbruine, maar goudgele frietjes. Dat is wel de grote bezorgdheid van de sector, zeker ook van de frituristen en van de aardappelsector. Zij wijzen erop dat ze heel wat hebben gedaan, dat er door hun praktijken geen risico is. Ze willen ook niet dat die indruk zou worden gewekt. Anderzijds is er wel degelijk ook de vraag om niet het voorwerp te worden van een verplichting inzake het blancheren, omdat dat er natuurlijk toe zou leiden dat men in de frituren de facto nog ofwel geblancheerde frieten ofwel diepvriesfrieten zou hebben, wat toch niet de bedoeling kan zijn.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, zoals u daarnet zegt, doet men hier al vijftien jaar volgehouden inspanningen om uiteindelijk te komen tot het toch wel gezond bakken van frieten. Als we die zekerheid hebben, dan denk ik dat we eigenlijk toch wel gerust het initiatief zouden kunnen nemen om morgen bij hoogdringendheid een voorstel van resolutie ter ondersteuning van onze sector voor te leggen aan de plenaire vergadering. Dat voorstel zouden we partijoverschrijdend kunnen laten ondertekenen, voor diegenen die dat mee willen ondertekenen, natuurlijk. Minister, daarmee zouden we u ondersteunen in de contacten die u hebt met de federale overheid en ook met de Europees commissaris, en zouden we natuurlijk ook de sector van de frituristen ondersteunen en onze horeca uiteindelijk in een positief daglicht stellen op de laatste dag waarop we vergaderen voor het reces.

De voorzitter: Mag ik ervan uitgaan dat de commissie het ermee eens is dat dit initiatief wordt genomen? Ik vind dat niet onbelangrijk, kwestie van dat ook aan de parlementsvoorzitter te kunnen meedelen, zodat dat kan slagen. Zijn we het daar unaniem over eens?

De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Als het unaniem zou zijn, dan lijkt het me wel beter dat dat dan een initiatief is van de commissie, ter ondersteuning van de minister. Dan vind ik dat logischer.

De voorzitter: Dat maakt me niet uit. Laten we ervan uitgaan dat het een voorstel van resolutie bij hoogdringendheid is, op initiatief van de commissie. Wat de vorm betreft, moet ik even nakijken of de commissie dat kan of dat het de leden moeten zijn. Laat het me gewoon even bekijken met de commissiesecretaris.

De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik ben niet zo zeker van deze materie en wil me liever afzijdig houden. Ik ben niet voor of tegen, ik weet het niet, maar ik doe liever niet mee.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Het gaat er niet om dat wij zeggen dat het gezond is. Wij zeggen dat dat moet worden onderzocht en aangetoond, dat de volksgezondheid voorrang moet krijgen en dat alle informatie die wij hebben, in die richting gaat. We sluiten dit vandaag toch niet af. We kunnen echter nu toch zeggen aan de Commissie dat ze het recht niet heeft om die traditie af te breken zonder 'evidence'. Mijnheer Caron, dat is een kwestie van formuleren. We gaan toch niet schrijven dat wat wij doen, perfect is. De minister heeft dat verstandig geformuleerd. Ik denk dat u zich daar dan toch bij kunt aansluiten. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

De voorzitter: We gaan ervan uit dat we overeenstemming hebben in de commissie. Ik zal met de commissiesecretaris en desgevallend met de heer De Meulemeester bekijken hoe we dat aanpakken en welke vorm dat moet aannemen.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Misschien ook met mijn kabinet, gelet op de gevoeligheid van de sector. Wij zullen dan het doorgeefluik zijn ten aanzien van de sector.

De voorzitter: Dus met de heer De Meulemeester, de commissiesecretaris en het kabinet, en morgen vraagt de commissie eenstemmig om dat te doen. Zijn

we het daar allemaal over eens? Trouwens, alle politieke groepen zijn hier aanwezig. Dank u.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marnic De Meulemeester aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de prijsverplichtingen van Booking.com – 2556 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, Booking.com is enorm handig voor de consument wanneer die overzichtelijk prijzen van hotelkamers wil vergelijken. De enorme bekendheid van het onlineplatform verschaft Booking.com een uiterst dominante positie op de boekingmarkt, en dat zorgt voor een machtspositie ten opzichte van de hotelsector.

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Als hotels zich niet wensen te schikken naar de eisen van Booking.com, kan dat nefaste gevolgen hebben voor het aantal boekingen. Dat heeft dus een rechtstreekse economische impact op de hotels of verblijven in kwestie. Het is allerm minst een geheim dat Booking.com zijn machtspositie ook gebruikt om de sector onder druk te zetten aangaande zijn prijszetting: zo worden hotels verplicht om via eigen kanalen niet onder de prijs te gaan die wordt geadverteerd op Booking.com. Vanuit de positie van Booking.com is dat begrijpelijk, aangezien de website overleeft op de 15 procentcommissie die ze verdient bij elke boeking. Voor de hotels maakt dat een eigen prijszetting echter onmogelijk. Mocht een hotel toch onder de prijs op Booking.com duiken, dan heeft Booking.com genoeg middelen om een hotel minder zichtbaar te maken op de website. De Europese Commissie verbiedt via haar mededingingsbeleid echter prijsafspraken en het misbruiken van een machtspositie. Een diepgaand overzicht van de specifieke regels zou ons hier te ver leiden, maar kort gesteld is het discrimineren van klanten verboden, net als het opleggen van handelsvoorwaarden. Bepaalde Europese lidstaten dwongen Booking.com daarom al tot het stopzetten van die laagsteprijsgarantie op de eigen website.

Recent heeft de Europese Commissie ook een soortgelijke beslissing betreffende de machtspositie van Amazon genomen. De daling van het aantal keuzemogelijkheden en de hogere prijzen voor de consument vormen een inbreuk op het Europese antitrustbeleid, en dat kan niet, aldus de Commissie. Minister, in Vlaanderen ondervindt de hotelsector echter nog steeds de negatieve gevolgen van de laagsteprijspolitiek van Booking.com. Hoe evalueert u de vraag van Horeca Vlaanderen om iets te doen aan de laagsteprijspolitiek van Booking.com? Wilt u hieromtrent enige actie ondernemen? Hebt u al aangedrongen op beleidsacties hieromtrent op het federale niveau, waar de ministers Peeters en Borsus bevoegd zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het klopt inderdaad dat Amazon is tegemoetgekomen aan de vraag van de Europese Commissie om hun strikte contractvoorwaarden, waardoor de distributeurs van e-boeken via andere kanalen geen gunstigere tarieven mochten aanbieden, te schrappen. Dat is zeer positief, want daarvoor hadden we wat kritiek. Nu denk ik dat we dat initiatief van de Europese Commissie zeker kunnen ondersteunen. Nu wordt dat door de toeristische sector vanuit dezelfde ratio gevraagd voor Booking.com. Op dit moment bevindt Booking.com zich in een zeer zekere machtspositie ten opzichte van de hotelhouders. Ik ken voorbeelden

van rabiante tegenstanders, hotelhouders die zeiden dat ze zich nooit zouden aansluiten bij Booking.com en dat uiteindelijk toch node hebben gedaan.

Om u in een idee te geven van het belang van Booking.com als distributiekanaal bij hotelreservaties, geef ik een aantal cijfergegevens van het Hotelrapport Vlaamse Kunststeden 2015. Dat is een initiatief van de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen en de diverse hotelassociaties van de kunststeden. Daaruit blijkt dat het marktaandeel van de kamerovertuochtingen van de online travel agencies (OTA's) in de kunststeden aanzienlijk is. In Antwerpen zijn die online boekingagenschappen goed voor 32 procent van de boekingen, waarbij Booking.com alleen goed is voor 20 procent. In Brugge is dat 44 procent van de boekingen, waarvan 28 procent op rekening van Booking.com alleen komt. In Gent is dat 31 procent, waarvan 22 procent via Booking.com, en voor Leuven en Mechelen samen is dat 25 procent via OTA's, waarvan 15 procent op het conto van Booking.com. Dat is dus toch een aanzienlijk deel van de markt.

Het hotelrapport voor 2016 is vorige week gepubliceerd, maar voor 2016 werden enkel de generieke gegevens van de OTA's meegegeven, dus geen uitsplitsing per OTA, dus niet apart voor Booking.com. Een algemene conclusie is wel dat die online agenschappen in alle kunststeden in 2016 nog aan marktaandeel hebben gewonnen ten opzichte van de cijfers van 2015. In Antwerpen is dat plus 3 procent, in Brugge plus 4 procent en in Gent plus 4 procent. De verwachting is dat die groei zich nog zal doorzetten.

Reizigers maken dus steeds vaker gebruik van die sites. Dat maakt dat Booking.com een kanaal is dat elke hotelhouder absoluut nodig heeft om conversie te genereren, maar de vraag is natuurlijk tegen welke prijs. De hotelhouders hebben op dit moment weinig tariefvrijheid door die enge prijspariteitsclausule. Ze kunnen daardoor op hun eigen website natuurlijk geen lagere prijzen aanbieden dan via de site van Booking.com. Daarnaast verliezen de hotelhouders ook een deel van de kamerprijs door de commissievergoeding die ze wel moeten betalen aan de boekingsites.

De winstmarge van Booking.com is dus eigenlijk een inkomstenderving voor de betrokkenen. Ze moeten al tegen de laagste prijs adverteren of verhuren, en van die laagste prijs gaat er dan nog een winstmarge van Booking.com af. De hotels zakken dus uiteindelijk onder de laagste prijs.

In onze buurlanden staat men intussen al wat verder inzake regelgeving. In Frankrijk is er een wettelijk verbod ingevoerd op het hanteren van die prijspariteitsclausules, net als in Oostenrijk. In Duitsland is het gebruik van de clausule verboden, maar dat is op basis van een beslissing van de mededingingsautoriteit en die beslissing wordt daar aangevochten. Ik weet niet in welke mate die regelgeving juridisch werd aangevochten in Frankrijk en in Oostenrijk.

Het spreekt voor zich dat ik de vraag van Horeca Vlaanderen ondersteun. Ze staan ook niet alleen. Het zijn de drie horecafederaties in ons land die de kat de bel hebben aangebonden bij de federale ministers Peeters en Borsus, die ook inspanningen leveren om die problematiek aan te pakken. Minister Peeters heeft vorige maand overleg gehad met Booking.com en de diverse horecafederaties. Hij plant ook nog een onderhoud met Test-Aankoop om die kant van het verhaal te horen, namelijk de mening van de consumenten in dezen. Minister Borsus heeft de Belgische Mededingingsautoriteit gevraagd om de praktijken van Booking.com toch onder de loep te nemen. Die monitoring van de hotelsector heeft blijkbaar niet geleid tot heel eenduidige resultaten. De Europese Commissie en de nationale mededingingsautoriteiten hebben alleszins beslist om de sector verder te blijven opvolgen. Alle nieuwe onderzoeken en marktanalyses zullen worden gecoördineerd bij het Europees netwerk van mededingingsautoriteiten.

Aangezien deze problematiek zich natuurlijk niet uitsluitend in Vlaanderen voordoet en mijn federale collega's al wat inspanningen hebben geleverd en actie hebben ondernomen, zal ik hen vanuit Vlaanderen zeker steunen waar mogelijk.

– *Rik Daems treedt als voorzitter op.*

Wel wil ik als Vlaams minister van Toerisme zeker nog het volgende in de verf zetten: ook al is het nu nog niet mogelijk om goedkopere prijzen aan te bieden via de eigen website, het is de hotels wél toegelaten om via mail of telefoon lagere prijzen aan te bieden. In rechtstreekse contacten is het dus wel mogelijk om andere prijzen aan te bieden, maar goed, ook dan gaan ze natuurlijk nog altijd onder hun laagste prijs. Het is spijtig dat veel toeristen dat op dit moment nog niet weten, dus wou ik toch die boodschap nog eens benadrukken.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het stemt me tevreden dat u de problematiek erkent en dat u ook al de nodige initiatieven hebt genomen ten overstaan van uw federale collega's om te proberen daar iets aan te doen.

U zei het net: de Belgische Mededingingsautoriteit heeft die problematiek onder de loep genomen. Men gaat de sector dus blijven opvolgen, maar ik denk dat er iets meer zou moeten gebeuren. Ik weet dat u daar sterk op aandringt, maar het zou toch wel goed zijn dat men dat blijft volgen, zodat dat voor de consument duidelijk is. Ik weet niet in welke vorm het mogelijk is om daarover ook te communiceren ten overstaan van de consument, zodat die weet dat, indien hij online boekt via Booking.com, er eigenlijk toch wel een nadelig effect is, niet het minst voor het hotel waar hij heeft gereserveerd. Ik vind dat we dat toch wel streng moeten blijven opvolgen, zodat dergelijke technieken in de toekomst niet kunnen.

We moeten ook verder contact blijven houden met onze federale collega's, zodat men van daaruit ook het nodige kan blijven doen ten overstaan van de Europese Commissie, om Booking.com er uiteindelijk toe te bewegen, wat waarschijnlijk niet gemakkelijk zal zijn, om af te stappen van die technieken, die uiteindelijk nadelig zijn voor de hotels, maar uiteindelijk ook voor de consument.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik dank collega De Meulemeester voor zijn vraag. Ik heb vorige week of niet lang geleden op een avond een hotelhouder aan de lijn gekregen. Die man klonk redelijk bitter. Hij vroeg me om zijn rekening eens te maken. Booking.com geeft 15 procent en als ze betalen met Visa en vooral American Express moet hij ook nog een hele tijd op zijn geld wachten. Hij vroeg wanneer er iets gaat gebeuren, wanneer we daar rekening mee gaan houden, want het is een moeilijke sector. Als hij 's morgens het ontbijt serveert, beseft hij hoeveel hij daaraan verliest tegenover andere systemen. Een aantal mensen voelen zich dus uitgezogen.

Ik heb aan die man uitgelegd dat de politiek daar weinig greep op heeft, dat dat internationale netwerken zijn, dat daar een marktmechanisme werkt. Ergens voelen velen aan dat het te ver is doorgeslagen en dat een monopolie ertoe leidt dat het evenwicht zoek is. Ik hoop echt dat we hier op Europees niveau, want dat overstijgt uiteraard Vlaanderen en België, actie kunnen ondernemen. Mensen moeten hun kost kunnen verdienen. Netwerken mogen gerust werken, mensen kunnen als tussenpersoon een graantje meepikken, dat is een klassiek systeem, maar dat moet binnen de perken worden gehouden.

Rik Daems (Open Vld): Een kleine technische opmerking: als het gaat over marktoverzicht, zijn er effectief procedures die aanhangig kunnen worden gemaakt bij Europa. Ik stel voor dat de vraagsteller desgevallend met het kabinet eens kijkt welke richting men daar kan nemen. Eventueel kan het parlement daar de aanzet toe geven. Het is duidelijk dat het marktoverzicht een inbreukprocedure is die in alle sectoren bestaat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.